

VOORNEMEN GASOLIEOPSLAG IN ZOUTCAVERNES IN REGIO TWENTE

Den Haag, juni 2010

Inhoud

1 Een m.e.r.-procedure voor gasolieopslag in zoutcavernes	5
1.1 Inleiding: gasolie opslag in zoutcavernes	5
1.2 Doelstelling	6
1.3 Rijkscoördinatieregeling	6
1.4 De m.e.r.-procedure	7
1.4.1 Waarom een milieueffectrapportage?	7
1.4.2 Door wie?	9
1.4.3 Procedurestappen	9
1.5 Procedure en tijdsplanning	10
1.6 Waar kunt u inspreken	10
1.7 Leeswijzer	11
2 Het project gasolieopslag in zoutcavernes	13
2.1 Huidige zoutwinningsactiviteit	13
2.2 Waarom gasolieopslag in zoutcavernes?	14
2.3 Voorgenomen activiteit	15
2.3.1 Opslagcapaciteit	16
2.3.2 Transport	16
2.3.3 Aanvoer / afvoer	16
2.3.4 Opslag	17
2.4 Locatiekeuze	18
2.4.1 Waarom Twente?	18
2.4.2 Trechtering	19
2.4.3 Uitsluitende criteria	20
2.4.4 Onderscheidende criteria	27
2.4.5 Overall conclusie na trechtering	31
3 Huidige situatie en te onderzoeken milieuaspecten	33
3.1 Beoordelingskader	33
3.2 Huidige situatie en autonome ontwikkeling	34
3.2.1 Natuur / ecologie	34
3.2.2 Externe veiligheid	35
3.2.3 Verkeer en vervoer	35
3.2.4 Lucht	36
3.2.5 Licht	36
3.2.6 Geluid	37
3.2.7 Bodem	37
3.2.8 Water	38
3.2.9 Landschap en Cultuurhistorie	39
3.3 Mogelijke effecten	39
3.3.1 Natuur / ecologie	39
3.3.2 Externe veiligheid	40
3.3.3 Verkeer en vervoer	40

3.3.4	Lucht	41
3.3.5	Licht	41
3.3.6	Geluid	41
3.3.7	Bodem en Water	41
4	Besluiten en beleidskader	43
4.1	Besluiten	43
4.2	Beleidskader	43
Bijlage 1	Verklarende woordenlijst	45
Bijlage 2	Rijkscoördinatieregeling	47
Bijlage 3	Beleid Ecologische Hoofdstructuur	49
Bijlage 4	Holruimtekaart	51

1 Een m.e.r.-procedure voor gasolieopslag in zoutcavernes

1.1

INLEIDING: GASOLIE OPSLAG IN ZOUTCAVERNES

AkzoNobel Salt B.V. (verder: AkzoNobel) produceert en verkoopt onder andere zoutproducten, die worden gewonnen uit de ondergrondse zoutvoorraden (circa 300 tot 1600 meter diepte) in de nabije omgeving van Hengelo en Enschede. AkzoNobel wint zout door middel van oplosmijnbouw. Dit houdt in dat water in de ondergrondse zoutlaag geïnjecteerd wordt waardoor het zout oplost. Er ontstaan door deze winning ondergrondse holtes (cavernes) op de plaats waar oorspronkelijk het zout zat. Deze holtes zijn, nadat het zout is gewonnen, geschikt voor de opslag van vloeibare producten.

AkzoNobel¹ en North Sea Group² zijn voornemens om in bestaande zoutcavernes gasolie op te slaan. Gasolie zal door middel van schepen worden aangevoerd naar de Petroleumhaven in Hengelo en door middel van transport per as naar de boorputten van de zoutcavernes worden getransporteerd. Daar zal de gasolie door middel van een pomp in verschillende zoutcavernes worden gebracht.

Er is reeds onderzoek uitgevoerd naar de geschiktheid van zoutcavernes voor gasolieopslag binnen het wingebied 'Twenthe-Rijn', daaruit blijkt dat meerdere cavernes mogelijk geschikt zijn. Uit locatieonderzoek blijkt dat de meest geschikte cavernes gelegen zijn op bedrijventerrein De Marssteden in de gemeente Enschede (hoofdstuk 2.4).

¹ AkzoNobel is de grootste verf- en coatingsproducent ter wereld en heeft een leidende positie in de chemische industrie. AkzoNobel Salt is onderdeel van de divisie Specialty Chemicals (www.akzonobel.com).

² De North Sea Group combineert opslag en distributie met internationale trading en verkoop van minerale oliën en biobrandstoffen. De North Sea Group is in 2009 gevormd uit een fusie tussen Van der Sluijs Groep en FNR+ Holding (www.northseagroup.com).

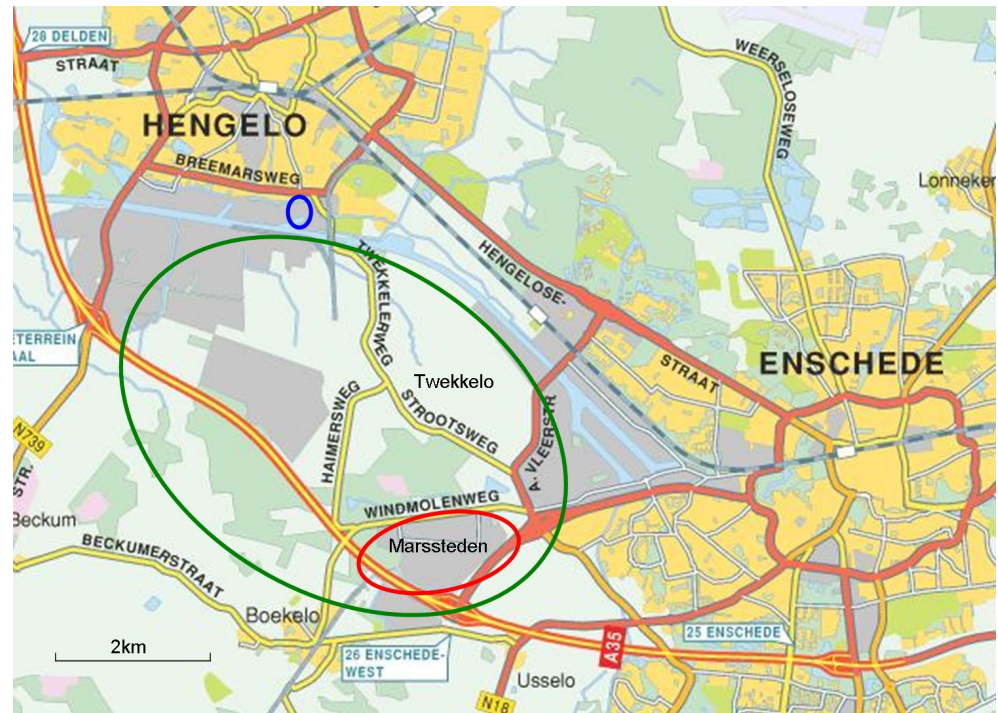
Figuur 1.1

Overzichtskaart

In blauw: Petroleumhaven, depot North Sea Group

In groen: Zoekgebied voor zoutcavernes tbv gasolie-opslag

In rood: bedrijventerrein De Marssteden

1.2

DOELSTELLING

De doelstelling van dit project is het realiseren van langdurige (meerdere jaren) ondergrondse gasolieopslag in zoutcavernes. Landen die lid zijn van het Internationaal Energie Agentschap (IEA) hebben afgesproken dat elk land voor 90 dagen netto olie-importen in voorraad heeft (de zogenaamde strategische opslag). Dit is vastgelegd in de Wet Voorraadvorming Olieproducten (WVA 2001)³.

Mede door veranderende consumptiepatronen van aardolieproducten bestaat er een toenemende (geografische) onbalans tussen vraag en aanbod op de oliemarkten. De vraag naar opslagcapaciteit neemt daardoor toe. De huidige strategische/langdurige (gas)olieopslagen zijn vooral gesitueerd nabij zeehavens (Rotterdam, Amsterdam, Vlissingen, Eemshaven). Om risico's zo goed mogelijk te spreiden is het gewenst om ook in het achterland strategische/langdurige (gas)olievoorraden aan te houden.

De North Sea Group wil de gasolieopslagcapaciteit nabij Hengelo uitbreiden. AkzoNobel beschikt over een groot aantal bestaande zoutcavernes in de regio Twente waarvan een aantal voor gasolieopslag kan worden aangewend om aan de doelstelling te voldoen. De doelstelling van dit project wordt nader omschreven en gemotiveerd in hoofdstuk 2.

1.3

RIJKSCOÖRDINATIEREGELING

Normaal gesproken beslissen gemeenten via bestemmingsplannen over de ruimtelijke ordening binnen hun grenzen. Per 1 juli 2008 zijn de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de daarbij horende invoeringswet in werking getreden. Eén van de nieuwe regels in deze wet is de rijkscoördinatieregeling.

³ In 2007 heeft het Ministerie van Economische Zaken de WVA 2001 laten evalueren. Op basis van deze uitkomsten en de nieuwe Europese richtlijn voor olievoorraden (2009/119/EG) past Nederland de WVA 2001 aan.

De rijkscoördinatieregeling is bedoeld om bij projecten van nationaal belang de besluitvorming te stroomlijnen en te versnellen. Ook de besluitvorming over energie-infrastructuurprojecten – zoals de (strategische/langdurige) gasolieopslag in zoutcavernes – kan via deze rijkscoördinatieregeling verlopen⁴. De wet waarin dit alles is geregeld, is per 1 maart 2009 in werking getreden. De rijkscoördinatieregeling is op grond van artikel 141a eerste lid van de Mijnbouwwet ook van toepassing op de besluitvorming over gasolieopslag in zoutcavernes. De Minister van Economische Zaken (EZ) is voor dit project aangewezen als projectminister.

De locatie van de gasolieopslag in zoutcavernes wordt dan ook vastgelegd in een rijksinpassingsplan: een ruimtelijk besluit dat op rijksniveau wordt genomen. De Ministers van EZ en VROM treden hierbij gezamenlijk op als bevoegd gezag. Het rijksinpassingsplan komt in de plaats van het bestemmingsplan. Net als bij wijziging of vaststelling van een bestemmingsplan is er de mogelijkheid tot inspraak en beroep.

Een rijksinpassingsplan heeft eenzelfde mate van binding en gedetailleerdheid als een “normaal” bestemmingsplan. Het heeft in beginsel ook hetzelfde ruime afwegingskader waarbij alle ruimtelijk relevante belangen moeten worden afgewogen. Een belangrijk wettelijk criterium is dat sprake moet zijn van een goede ruimtelijke ordening.

Het ruimtelijk besluit over de locatie van de gasolieopslag in zoutcavernes wordt mede gebaseerd op de uitkomsten van het milieueffectrapport (MER)⁵ en vastgelegd door de Ministers van EZ en VROM. In bijlage 2 wordt nog nader ingegaan op de rijkscoördinatieregeling.

1.4

DE M.E.R.-PROCEDURE

1.4.1

WAAROM EEN MILIEUEFFECTRAPPORTAGE?

Wanneer de totale gasolieopslagcapaciteit groter is dan 200.000 ton is de activiteit m.e.r.-plichtig (Besluit milieueffectrapportage van 1994, onderdeel C categorie 25). Omdat de activiteit *mogelijk* een grotere gasolieopslagcapaciteit dan 200.000 ton behelst, wordt voor de opslag van gasolie in zoutcavernes de procedure voor een m.e.r. doorlopen. Hiermee geeft AkzoNobel en het bevoegd gezag voor het plangedeelte inzicht in de (mogelijke) effecten.

Uit hoofdstuk 2 blijkt bedrijventerrein De Marssteden de meest geschikte locatie voor de voorgenomen activiteit. Het initiatief is niet in het huidige bestemmingsplan ‘De Marssteden’ uit 1966 geregeld dan wel in het ontwerpbestemmingsplan ‘De Marssteden 2005’ uit 2009. De opslag van gasolie in zoutcavernes dient daarom planologisch vastgelegd te worden in een rijksinpassingsplan.

⁴ De basis hiervoor ligt in Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (Stb 2008, 416), de Mijnbouwwet en de Gaswet in verband met toepassing van de rijkscoördinatieregeling op energie-infrastructuurprojecten. Deze wet is per 1 maart 2009 in werking getreden.

⁵ Binnen de m.e.r.-procedure worden de volgende afkortingen gebruikt: de m.e.r. en het MER. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen en dergelijke. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport.

Modernisering m.e.r.- wetgeving

Per 1 juli 2010 treedt de Wet van 17 december 2009 tot wijziging van de Wet milieubeheer (Wm) en enkele daarmee verband houdende wetten (modernisering van de regelgeving over de milieueffectrapportage) in werking.

Uit de overgangsbepalingen van deze wet blijkt dat de m.e.r.-procedure ten behoeve van het project gasolieopslag in zoutcavernes onder de nieuwe regelgeving valt.

Doel van de modernisering is dat meer maatwerk mogelijk is door minder procedurele verplichtingen. Daarmee wordt de lijn die al in 2006 is ingezet bij de invoering van de EU-richtlijn 'm.e.r. voor plannen' doorgezet naar 'm.e.r. voor besluiten' (projecten).

Na de wetswijziging per 1 juli 2010 gelden de volgende procedures:⁶

- plan-m.e.r.-procedure.
- beperkte project-m.e.r.-procedure.
- uitgebreide project-m.e.r.-procedure.

De plan-m.e.r.-procedure blijft na de wetswijziging bijna hetzelfde. De veranderingen zijn:

- in de voorfase moet gelegenheid worden geboden om zienswijzen in te dienen op het voornemen tot het voorbereiden van een plan;
- een toetsingadvies van de Commissie-m.e.r. is verplicht bij alle plan-m.e.r.'en.

Na de wetswijziging per juli 2010 zijn er twee typen project-m.e.r.-procedures, te weten de beperkte- en de uitgebreide project-m.e.r.-procedure. Welke procedure wordt gevolgd hangt af van het besluit dat wordt genomen.

De beperkte project-m.e.r.-procedure is onder meer van toepassing op milieuvergunningen zonder dat daarbij sprake is van een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet. De beperkte procedure kent minder procedurele verplichtingen, vooral in de fase voorafgaand aan het opstellen van het MER.

Voor (onder meer) projecten waarvoor in eerste instantie de beperkte project-m.e.r.-procedure moet worden doorlopen, maar waarvoor tevens een passende beoordeling gemaakt moet worden, geldt de uitgebreide (project-m.e.r.-)procedure.

M.e.r.-beoordeling inzake project Gasolieopslag in zoutcavernes

Ten behoeve van het onderhavige project moet een plan-m.e.r.-procedure alsmede een beperkte project-m.e.r.-procedure worden doorlopen. Dit houdt verband met het volgende: Uit bijlage C, (categorie 25, kolom 4) bij de bijlage bij het Besluit-m.e.r. 1994 vloeit voort dat in casu de project-m.e.r.-plicht gekoppeld is aan de benodigde milieuvergunning. Er bestaat geen plicht tot het maken van een passende beoordeling ten behoeve van de milieuvergunning, waardoor de beperkte project-m.e.r.-procedure van toepassing is.

Voor het ruimtelijke plan wordt een plan-m.e.r.-procedure gevolgd (ingevolge Bijlage C bij het Besluit-m.e.r. 1994, categorie 25, kolom 3).

Omdat ten behoeve van onderhavig project een gecombineerd MER wordt gemaakt voor het plan en het besluit, wordt de uitgebreide procedure gevolgd.

⁶ Zie www.commissiemer.nl factsheet nr. 10.

1.4.2

DOOR WIE?

Het MER wordt opgesteld door AkzoNobel voor wat betreft het project-MER-deel en de Ministers van EZ en VROM, voor wat betreft het plan-MER-deel omdat deze beide partijen verantwoordelijk zijn voor respectievelijk de project-m.e.r.-procedure en de plan-m.e.r.-procedure. Bevoegde gezagen voor de m.e.r. zijn voor het plan-m.e.r.-deel de Ministers van EZ en VROM gezamenlijk. Bevoegd gezag voor het project-m.e.r.-deel is de Minister van EZ omdat deze het besluit neemt waarvoor het MER wordt gemaakt (nl. de milieuvergunningen).

1.4.3

PROCEDURESTAPPEN

Stap 1: Mededeling

De procedure voor de project-m.e.r. begint met de schriftelijke mededeling van de initiatiefnemer aan het bevoegd gezag. Met het indienen van deze notitie ("voornemen gasolieopslag in zoutcavernes") wordt deze mededeling gedaan. De mededeling van de initiatiefnemer vormt tevens aanleiding voor de kennisgeving onder stap 2.

Stap 2: Kennisgeving en zienswijze

Het bevoegd gezag geeft openbaar kennis van het voornemen om een plan te gaan vaststellen dan wel de ontvangst van de mededeling van het voornemen een besluit aan te vragen waarvoor de m.e.r.-plicht geldt. Kennisgeving van het voornemen vindt plaats door plaatsing in Staatscourant en nieuwsbladen (regionale kranten): 7.9 Wm in combinatie met 3.12 Algemene wet bestuursrecht (Awb). In die kennisgeving staat onder meer, wanneer en waar de stukken ter inzage worden gelegd, wat de inspraakmogelijkheden zijn en of de Commissie-m.e.r. of een andere onafhankelijke instantie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen over het voornemen.

Voor het onderhavige project betreft de kennisgeving een gecombineerde project-m.e.r. en plan-m.e.r. Er is daarom gekozen voor het toelaten van zienswijzen naar aanleiding van de mededeling die betrekking hebben op zowel het project-m.e.r.-deel als op het plan-m.e.r.-deel.

Stap 3: Advies en raadpleging over reikwijdte en detailniveau

Het bevoegd gezag raadpleegt de adviseurs en de bestuursorganen die ingevolge het wettelijk voorschrift waarop het besluit en het plan berusten bij de voorbereiding van het besluit en plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.

Tegelijkertijd kan het bevoegd gezag het voornemen voor advies aan de onafhankelijke commissie-m.e.r. sturen.

Stap 4: Vaststellen reikwijdte en detailniveau

Na raadpleging van bestuursorganen en adviseurs wordt, uiterlijk zes weken na ontvangst van het voornemen, de notitie reikwijdte en detailniveau vastgesteld. Daarbij wordt tevens door het bevoegd gezag voor de milieuvergunning advies uitgebracht over het projectdeel van het MER.

Stap 5: Opstellen van de milieueffectrapportage

In een m.e.r.-procedure worden milieueffecten onderzocht en afgewogen. Het MER dient als input voor de besluitvorming. In dit geval voor zowel de milieuvergunning als het rijksinpassingsplan. Het doel van de procedure is om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen in de besluitvorming.

Stap 6: Ter inzage en zienswijze

Wanneer het MER is afgerond, maakt het bevoegd gezag dit bekend en wordt het MER gelijktijdig met het ontwerp-rijksinpassingsplan en de ontwerpvergunningen voor de gasolieopslag in zoutcavernes ter inzage gelegd. Hierop kunnen zienswijzen worden ingediend.

Stap 7: Advies commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie geeft advies over het MER. Dit gebeurt tegelijkertijd met inzage van de ontwerp-besluiten. Voor het uitbrengen van het toetsingsadvies geldt dezelfde termijn als voor het inbrengen van zienswijzen (art. 7.12 Wm, zoals deze luidt vanaf 1 juli 2010). In beginsel geldt een termijn van 6 weken.

Stap 8: Besluit, motivering en bekendmaking

In het definitieve rijksinpassingsplan en bij de definitieve milieuvergunningen houdt het bevoegd gezag rekening met alle milieugevolgen die de activiteit, waarop het plan en de vergunning betrekking hebben, kunnen hebben. In het besluit wordt onder meer vermeld de wijze waarop rekening is gehouden met het MER, de ingebrachte zienswijzen en de adviezen van de Commissie-m.e.r.

Stap 9: Evaluatie

Het bevoegd gezag evalueert de werkelijk optredende milieugevolgen zoals beschreven is in de evaluatieparagraaf van het genomen besluit. Het bevoegd gezag neemt indien dat naar zijn oordeel nodig is aanvullende maatregelen die hem te beschikking staan om de gevolgen voor het milieu te beperken of ongedaan maken.

1.5

PROCEDURE EN TIJDSPANNING

De Mijnbouwwet bepaalt dat de procedures voor het ruimtelijk besluit (rijksinpassingsplan) en de uitvoeringsmodule (vergunningen en ontheffingen) in beginsel tegelijkertijd worden doorlopen.

Hierdoor worden alle beroepsprocedures gebundeld, waardoor voor alle besluiten samen één beroepsmoment ontstaat. Op deze wijze wordt op belangrijke wijze bijgedragen aan de stroomlijning en versnelling van het proces.

De planning voor de procedures en besluiten zijn op hoofdlijnen als volgt:

Zomer 2010	Bekendmaking voornemen en raadpleging betrokken bestuursorganen
Tweede helft 2010 en eerste helft 2011	Opstellen MER, ontwerp rijksinpassingsplan en ontwerp vergunningen gevolgd door inspraak en advies.
Tweede/derde kwartaal 2011	Vaststellen rijksinpassingsplan en definitieve besluiten.

De planning is om in 2011 de procedures af te ronden en te starten met de opslag van gasolie in de cavernes.

1.6

WAAR KUNT U INSPREKEN

Met dit voornemen informeren het bevoegde gezag EZ en VROM alsmede AkzoNobel u over de start van de m.e.r.-procedure. In het voornemen staat aangegeven op welke wijze het milieuonderzoek zal worden uitgevoerd. Een ieder wordt uitgenodigd zijn zienswijze te

geven op dit voornemen⁷ “Gasolieopslag in zoutcavernes in regio Twente”. U kunt gericht aangeven wat naar uw mening moet worden onderzocht en op welk detailniveau dat moet gebeuren om bij te dragen aan een gefundeerde en gemotiveerde besluitvorming. U kunt uw reactie onder vermelding van “Inspraak gasolieopslag zoutcavernes in regio Twente” sturen naar:

Inspraakpunt gasolieopslag zoutcavernes Twente
Bureau Energieprojecten
Postbus 223
2250 AE Voorschoten

1.7

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 ‘Het project gasolieopslag in zoutcavernes’ wordt de achtergrond van het totale project toegelicht en wordt ingegaan op de noodzaak van het opslaan van gasolie in zoutcavernes en de locatiekeuze.

In hoofdstuk 3 worden de ‘Huidige situatie en te onderzoeken milieuaspecten’ toegelicht. Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van milieuaspecten waarop een effect naar aanleiding van het initiatief mogelijk is.

De benodigde besluiten en de relevante beleidsplannen en regelgeving die direct of indirect van invloed zijn op de voorgenomen activiteit worden weergegeven in hoofdstuk 4 ‘Besluiten en beleidskader’.

⁷ Art. 7.14 lid 4 Wet milieubeheer

2 Het project gasolieopslag in zoutcavernes

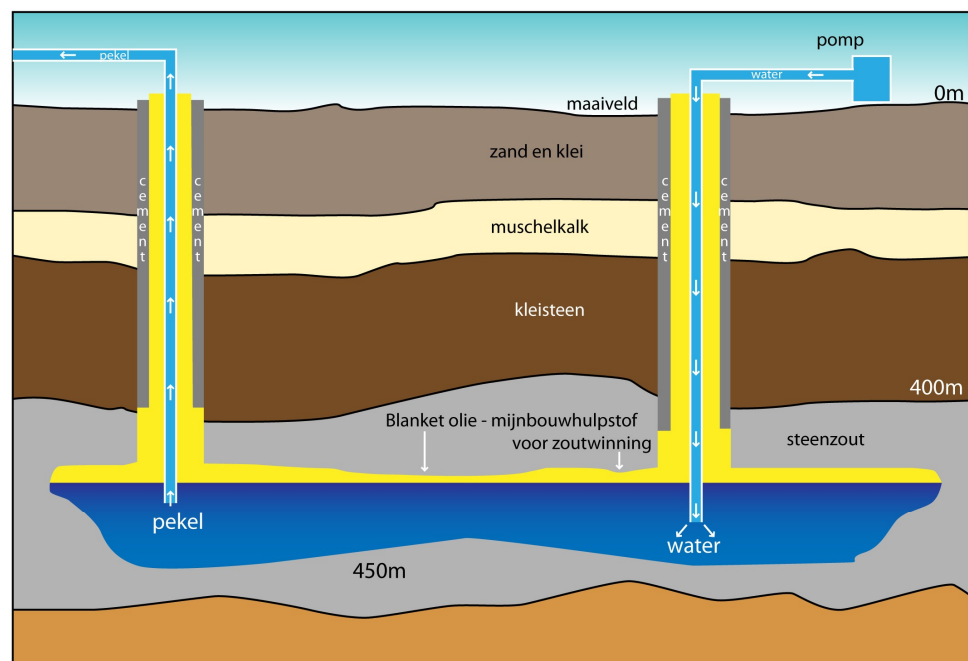
2.1

HUDIGE ZOUTWINNINGSACTIVITEIT

Bij zoutwinning wordt een stroom water naar de winningslocatie gepompt en onder druk in de bodem gebracht. Het steenzout lost op in het geïnjecteerde water en wordt als pekkel weer naar boven gevoerd (uitloging). Tevens wordt een zogenaamd oliedak aangebracht in de caveerne. Dit oliedak regelt de hoeveelheid op te lossen zout en de richting waarin de caveerne zich ontwikkelt. De inrichtingen zijn continu in bedrijf. De gehele ontwikkeling van een caveerne (uitlogingsfase) duurt circa 10 tot 25 jaar. De caveerne blijft gevuld met pekkel. In de caveerne is dus al olie aanwezig als mijnbouwhulpstof. Olie wordt ingebracht voor de aanvang van de pekkelproductie. De olie wordt aangevoerd met tankwagens. Het totale volume olie bij een volgroeide caveerne is maximaal 100 m³, dit is een olielaag van circa 1 a 2 cm.

Figuur 2.1

Schematische weergave van zoutwinning door middel van oplosmijnbouw

AkzoNobel en North Sea Group hebben het doel om gasolie langdurig op te slaan in bestaande zoutcavernes in Twente. De North Sea Group heeft de wens om te voldoen aan de vraag naar strategische/langdurige gasolieopslag en AkzoNobel heeft zoutcavernes die geschikt zijn om voor dit doel aangewend te worden.

Strategische gasolieopslag

Strategische olievoorraden kenmerken zich door een langdurige opslag in een aaneengesloten periode (in het algemeen meerdere jaren).

Landen die lid zijn van het Internationaal Energie Agentschap (IEA) hebben afgesproken dat elk land voor 90 dagen netto olie-importen in voorraad heeft. Dit is vastgelegd in de Wet Voorraadvorming Olieproducten (WVA 2001)⁸. Langdurige strategische opslag is dan ook van nationaal belang, dit is via het Ministerie van EZ georganiseerd.

Langdurige gasolieopslag

Mede door veranderende consumptiepatronen van aardolieproducten bestaat er een toenemende (geografische) onbalans tussen vraag en aanbod op de oliemarkten. De onbalans leidt enerzijds tot export van groeiende overschotten en anderzijds tot toenemende import van producten. De vraag naar opslagcapaciteit neemt daardoor toe.

De huidige strategische/langdurige gasolieopslagen zijn vooral gesitueerd nabij zeehavens (Rotterdam, Amsterdam, Vlissingen, Eemshaven). Om risico's zo goed mogelijk te spreiden is het raadzaam om ook in het achterland strategische/langdurige gasolievoorraden aan te houden.

Door de opslagcapaciteit nabij Hengelo uit te breiden zal North Sea Group zowel bestaande als nieuwe klanten de mogelijkheid bieden hun positie in Nederland en Europa te versterken.

Hergebruik cavernes

AkzoNobel beschikt over een groot aantal zoutcavernes in de regio Twente. Na het winnen van zout blijft er pekkel achter in de gecreëerde holruimtes (cavernes) en deze blijven veelal ongebruikt. In Duitsland⁹ en de Verenigde Staten worden de zoutcavernes al sinds 1960 gebruikt voor de opslag van olieproducten. Het hergebruik van materiaal en middelen staat bij AkzoNobel hoog op de agenda. In dit kader past het hergebruik van de zoutcavernes ook in het beleid van AkzoNobel.

Voordelen (gas)olieopslag in cavernes

Het gebruik van cavernes heeft verschillende voordelen ten opzichte van conventionele olieopslag:

- Minimale bovengrondse aanpassingen. Er zijn hierdoor geen landschappelijke ingrepen nodig. Het ruimtegebruik op maaiveldniveau blijft ongewijzigd.
- Grotere externe veiligheid, mede doordat brand en brandoverslag (risicofactor bij reguliere olieopslagterminals) zijn uitgesloten.

⁸ In 2007 heeft het Ministerie van Economische Zaken de WVA 2001 laten evalueren. Op basis van deze uitkomsten en de nieuwe Europese richtlijn voor olievoorraden (2009/119/EG) past Nederland de WVA 2001 aan.

⁹ Nord-West-Kavernengesellschaft slaat in 58 cavernes ongeveer 10.000.000 m³ olie op.

- Geen kwaliteitsachteruitgang door oxidatie van het product. Het product heeft daarom ook een lage verversingsgraad.

2.3

VOorgenomen Activiteit

AkzoNobel en North Sea Group zijn voornemens om in 2011 in bestaande zoutcavernes gasolie op te slaan. De gasolie wordt met trucks aangevoerd naar de desbetreffende caverne. Er is een tijdelijke bovengrondse installatie op de boringlocatie aanwezig ten behoeve van gasolieoverslag. Binnen een kort tijdsbestek, gedurende enkele weken of maanden (afhankelijk van het volume), zal de caverne worden gevuld met gasolie. Vervolgens zullen er gedurende een lange periode geen activiteiten op deze locatie worden uitgevoerd. Na verloop van tijd zal de gasolie uit de caverne gepompt worden en via dezelfde route naar het depot van de North Sea Group worden vervoerd.

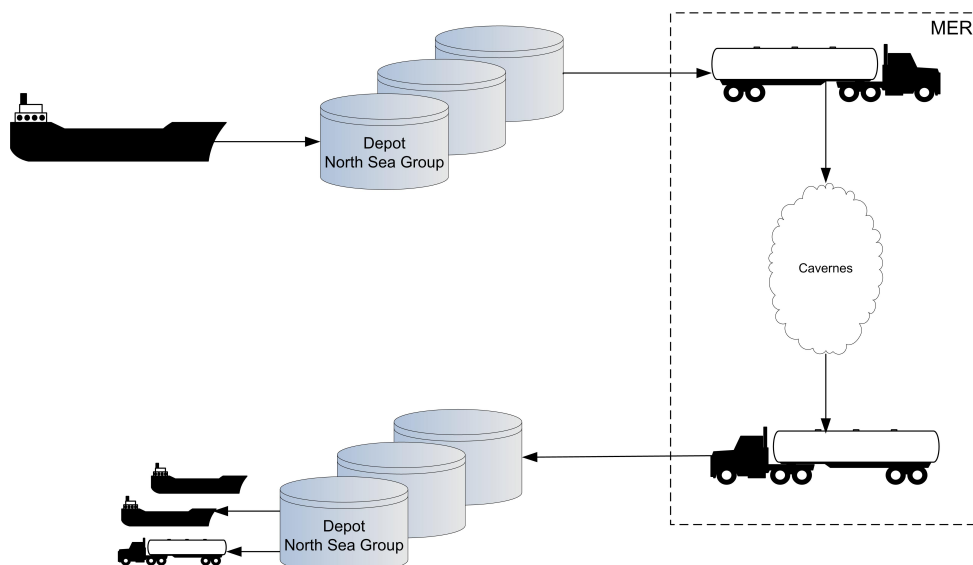
Het project is opgedeeld in twee fasen. Het voornemen is om te starten met het opslaan van gasolie in cavernes in 2011, dit is fase 1. Fase 2 is een mogelijke uitbreiding in 2 tot 5 jaar hierna.

Binnen de scope van het MER zit het transport van gasolie per vrachtwagen van en naar de cavernes en het vullen, opslaan en legen van de cavernes. Alle activiteiten die zich op het depot van de North Sea Group afspelen, zoals aanvoer per schip en het overladen in vrachtwagens, zijn reeds vergund en vallen buiten de scope van het MER.

Onderstaand schema geeft bovenstaande nog eens weer, waarbij tevens is aangegeven welk onderdeel in de milieueffectrapportage wordt meegenomen (omkaderd).

Figuur 2.2

Schematisch overzicht
voorgenomen activiteit

2.3.1

OPSLAGCAPACITEIT

Het volume van geschikte cavernes ligt tussen de 150.000 m³ en 350.000 m³. De cavernes zullen niet geheel gevuld worden. Er zal altijd een nader te bepalen percentage pek in de caverne blijven zitten. De grootte van de cavernes verschilt doordat een aantal van de cavernes nog in gebruik is en nog niet volgroeid is. Het beoogde opslagvolume in één caverne is minimaal 150.000 m³, dit vanwege de economische haalbaarheid van het project. De investering per caverne is voor kleinere opslagvolumes te groot.

Bij zoutwinning wordt ook olie in de cavernes gebruikt als mijnbouwhulpstof. Opslag van gasolie komt feitelijk neer op het verhogen van de huidige laag van enkele centimeters naar circa 10 meter.

Op dit moment is nog niet bekend welke cavernes exact gebruikt zullen worden. Het rijsinpassingsplan zal voor alle cavernes binnen één gebied gaan gelden. Mogelijk wordt voor een beperkter aantal cavernes de benodigde vergunningen aangevraagd.

2.3.2

TRANSPORT

Pijpleiding-variant

Er is door AkzoNobel en North Sea Group gekeken naar de mogelijkheid van het aanleggen van een pijpleiding tussen de Petroleumhaven en bestaande cavernes die geschikt zijn voor gasolieopslag. De afstand tussen losplaats van de gasolie en opslag zal minimaal enkele kilometers bedragen (hemelsbreed). Een pijpleiding zal echter door een groot aantal percelen van verschillende eigenaren gaan en moet ook onder het Twentekanaal worden geboord. De kosten van het aanleggen van een pijpleiding zijn dusdanig hoog dat het initiatief niet meer rendabel kan worden uitgevoerd. Daarnaast heeft de aanleg van een pijpleiding (mogelijk) effect op bodem en water, archeologie en voor de landbouw. Deze variant valt daarom om deze redenen af.

Trucking-variant

AkzoNobel en North Sea Group hebben daarom besloten een trucking-variant verder te gaan ontwikkelen voor de opslag van gasolie in bestaande cavernes.

De trucking-variant gaat uit van de aanvoer van gasolie per schip naar de Petroleumhaven in Hengelo waarna deze wordt overgeladen in vrachtwagens die direct naar de cavernes rijden.

Aangezien het hier om strategische/langdurige opslag gaat, waarbij de gasolie dus voor langere tijd in de cavernes blijft, zijn de transportbewegingen beperkt en de impact op de omgeving relatief laag. Tijdens het vullen en legen van één caverne zullen twee trucktransporten per uur plaatsvinden. Dit zal normaal gesproken dag en nacht doorgaan voor een periode van enkele maanden. De verwachting is dat het vullen en legen van iedere caverne eens in de vijf jaar zal plaatsvinden.

2.3.3

AANVOER / AFVOER

De aanvoer van gasolie zal plaatsvinden door middel van Rijnaken (groot rijnschip) over het Twentekanaal. Op het oliedepot van de North Sea Group zal de gasolie tijdelijk worden opgeslagen in tanks.

In Figuur 2.3 is de locatie van de North Sea Group weergegeven.

Figuur 2.3

Rood omcirkeld: North Sea Group
Blauw omcirkeld: AkzoNobel

Vervolgens zal per truck de gasolie worden vervoerd naar de cavernes. Dat houdt in de praktijk in dat het vullen/leggen van een caveerne een proces is waarbij een tweetal tankwagens per uur de caveerne zal aandoen. Na verloop van tijd zal de gasolie uit de caveerne gepompt worden en via dezelfde route naar het oliedepot van de North Sea Group worden vervoerd.

2.3.4

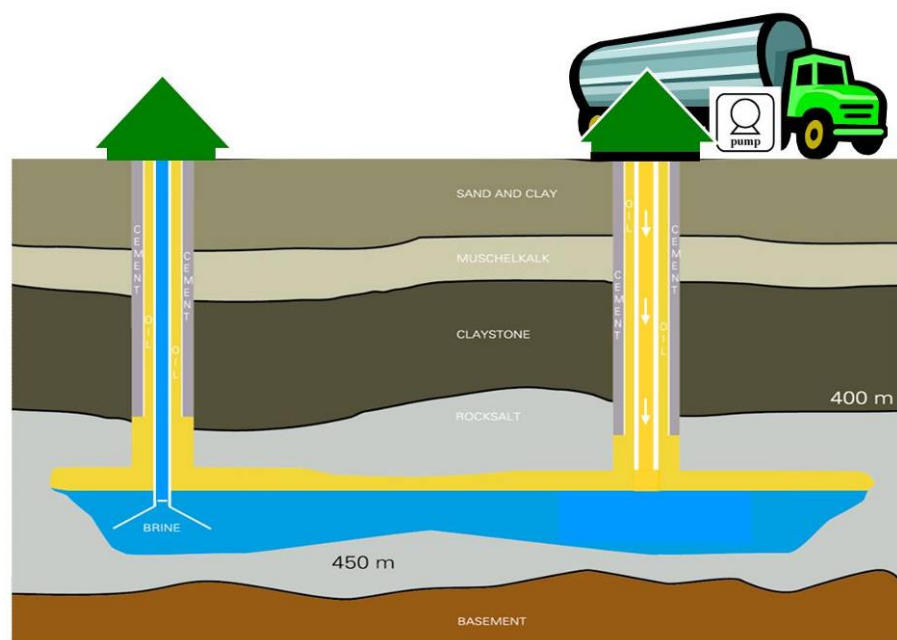
OPSLAG

Nadat de gasolie met vrachtwagens is aangekomen zal de gasolie door middel van een tijdelijke pompinstallatie in de caveerne worden gebracht. In figuur 2.4 is een schematische weergave van het vullen van een caveerne weergegeven.

De cavernes blijven altijd gevuld, met gasolie en/of met pek. Hierdoor zijn er geen emissies naar de buitenlucht.

Figuur 2.4

Schematische weergave van
het vullen van een caveerne met
gasolie
Geel = olie
Blauw = pek

Binnen de grenzen van Nederland zijn op drie locaties zoutcavernes aanwezig die potentieel geschikt zijn voor de opslag van ruwe olie of aardolieproducten:

- Twente.
- Winschoten.
- Veendam.

De hier gevormde cavernes zijn allen ontstaan als gevolg van zoutwinning door AkzoNobel.

De afstand tussen het dichtstbijzijnde North Sea Group overslagdepot en de zoutcavernes is in de regio Twente aanzienlijk korter (ongeveer 6 km) ten opzichte van Winschoten (ca. 25 km) en Veendam (ca. 35km). Wat betreft transportafstanden heeft Twente dan ook een voordeel.

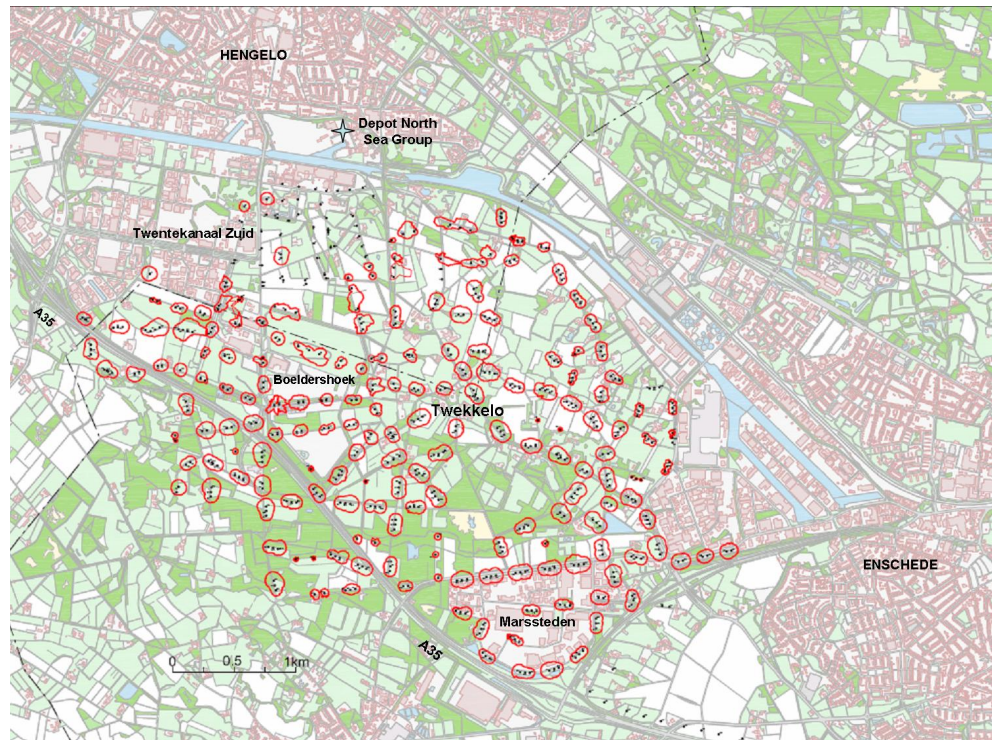
Verder betreft het voornemen de opslag van gasolie van verschillende afkomst en/of kwaliteiten. De markt vraagt om meerdere, relatief kleinere opslagvoorzieningen waarin verschillende gasolieproducten apart opgeslagen kunnen worden. Hiervoor zullen verschillende cavernes ingericht moeten worden. In de regio Twente zijn tientallen cavernes beschikbaar ten opzichte van enkele in Winschoten en Veendam. Daarnaast hebben de zoutcavernes in Winschoten en Veendam volumes die gemiddeld een factor 10 groter zijn dan zoutcavernes in de regio Twente. Hierdoor kun je maar enkele grote cavernes ontwikkelen voor enkele variëteiten aan producten. Dit sluit op dit moment niet aan bij de vraag uit de markt.

Op basis van het bovenstaande is gebleken dat de opslag van gasolie in verschillende zoutcavernes alleen realiseerbaar is in de regio Twente.

In onderstaande figuur zijn de cavernes in de regio Twente weergegeven.

Figuur 2.5

Overzicht cavernes in regio
Twente (2009)

2.4.2

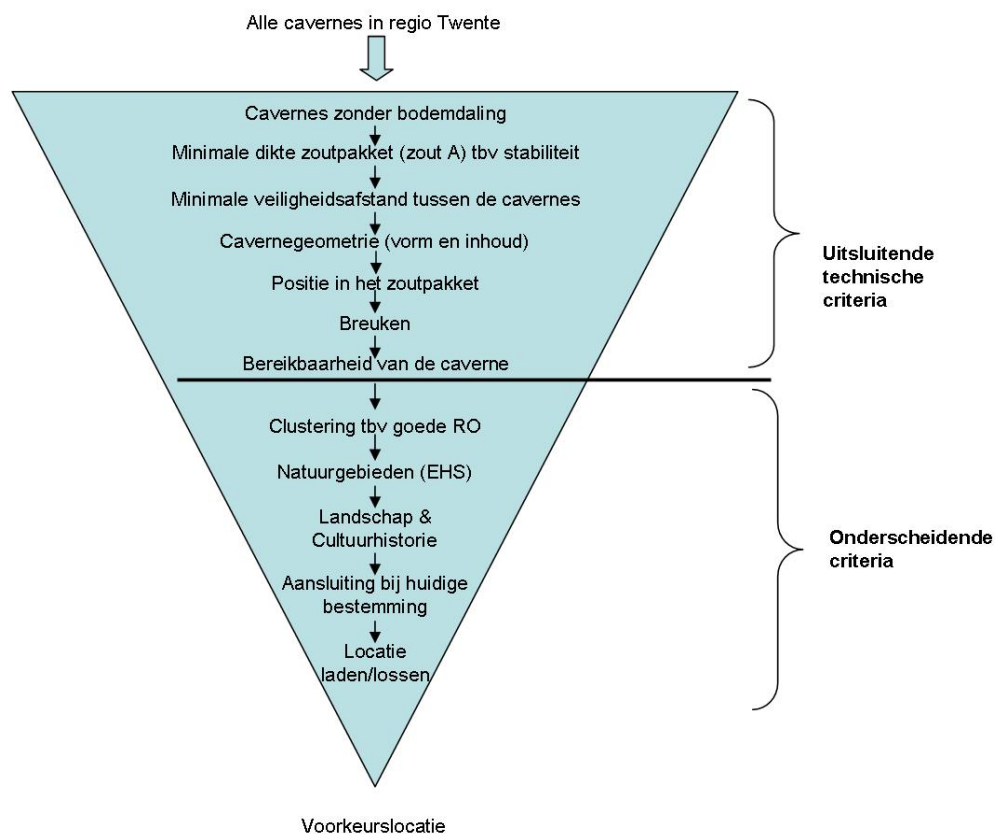
TRECHTERING

Er is onderzoek uitgevoerd naar een geschikte locatie voor de opslag van gasolie in zoutcavernes. Hierbij zijn de locatiealternatieven getrechterd om tot een goede locatiekeuze te komen. Het is daarbij noodzakelijk dat bekend is waaraan de caverne (en de omgeving van de caverne) moet voldoen.

Ten eerste heeft AkzoNobel uitsluitende criteria geformuleerd ("waar het technisch niet kan"). Daarna is op basis van vergelijkende criteria ("wat heeft de voorkeur") verder getrechterd. Dit trechteringsproces ziet er schematisch als volgt uit:

Figuur 2.6

Proces van trechtering

Bovengenoemde criteria worden in de volgende paragrafen nader uitgewerkt.

2.4.3

UITSLUITENDE CRITERIA

Bodemdaling

Sinds 1933 wint AkzoNobel Salt zout in de winningvergunningen Twenthe-Rijn en Twenthe-Rijn-Uitbreiding. Vanaf 1960 doet zich in verschillende delen van het wingebied bodemdaling aan het maaiveld voor.

Vervolgens zijn er diverse onderzoeken gestart naar de bodemdaling. In 2007 is vast komen te staan dat de kansen op bodemdaling per caverne voor het overgrote deel voldoende bekend is. Cavernes, waarbij bodemdaling een rol speelt, of kan gaan spelen, zijn de oudere, uit productie genomen cavernes, die niet voldoen aan de huidige uitgangspunten voor lange-termijn stabiliteit.

Deze cavernes en hun invloedssfeer ten aanzien van bodemdaling zijn in kaart gebracht en komen niet in aanmerking voor opslag van gasolie (Stuurgroep Bodemdaling door zoutwinning Twente, *Resultaten uitvoeringsfase*, januari 2008).

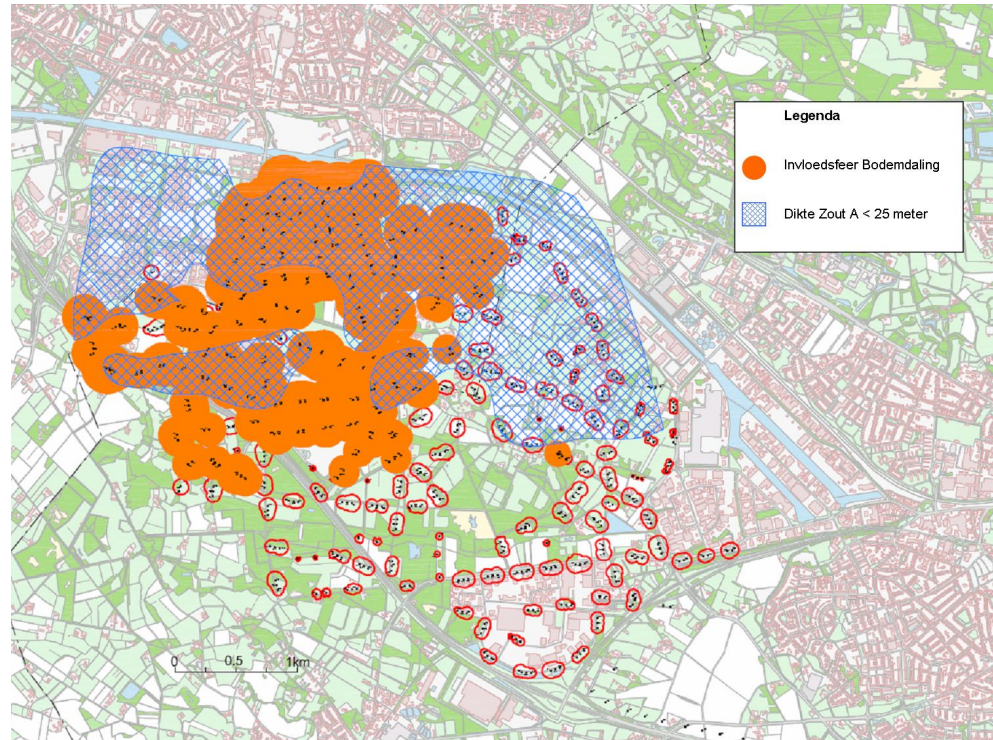
Sinds 2005 legt AkzoNobel nieuwe cavernes aan, en loogt producerende cavernes uit, volgens de richtlijnen van “Good Salt Mining Practice” (GSMP). Deze cavernes zijn daardoor inherent veilig en er treedt geen bodemdaling van betekenis op. Deze cavernes komen in aanmerking.

Minimale dikte zoutpakket tbv stabiliteit

Het caveerneopslagvolume moet minimaal 150.000 m³ bedragen om de investering voldoende rendabel te maken. Om lange-termijn stabiliteit te kunnen garanderen dient het zoutdak van voldoende dikte te zijn. In combinatie met bovenstaand criterium ten aanzien van het caveernevolume is het van belang dat zoutlaag A¹⁰ minimaal 25 meter dik is. Is deze dunner dan komen de cavernes niet in aanmerking voor de opslag van gasolie.

Figuur 2.7

Cavernes die uitgesloten worden vanwege bodemdaling en beperkte dikte zoutpakket

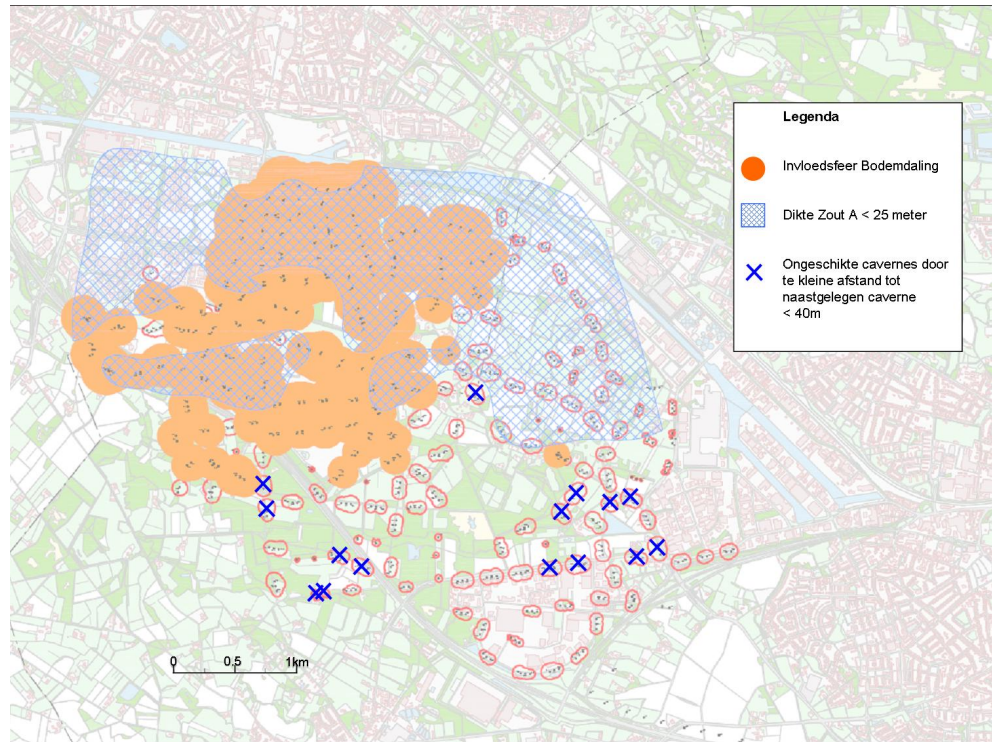
Minimale veiligheidsafstand tussen de cavernes

De minimale veiligheidsafstand tussen de cavernes moet minimaal 40 meter bedragen zodat er geen risico op onderlinge beïnvloeding van naastgelegen cavernes bestaat en de lange termijn stabiliteit gewaarborgd blijft (conform richtlijn van IfG (Institut für Gebirgsmechanik GmbH)). Alle cavernes waar de afstand tot de volgende caveerne kleiner dan 40 meter is, komen niet in aanmerking voor opslag van gasolie.

¹⁰ Het betreffende zoutpakket is opgebouwd uit een viertal steenzoutlagen met de benaming A, B, C en D (van onderen naar boven). De zoutlagen worden gescheiden door dunne steenbanken. Het zout A is de oudste en dikste laag. Alle producerende zoutcavernes zijn hun ontwikkeling gestart in Zout A en vervolgens afhankelijk van de dikte van Zout A doorontwikkeld tot in Zout B en / of C. Voor olieopslag zijn alleen cavernes geschikt die zich nog volledig in Zout A bevinden.

Figuur 2.8

Cavernes die uitgesloten worden door te kleine afstand met naastgelegen caverne

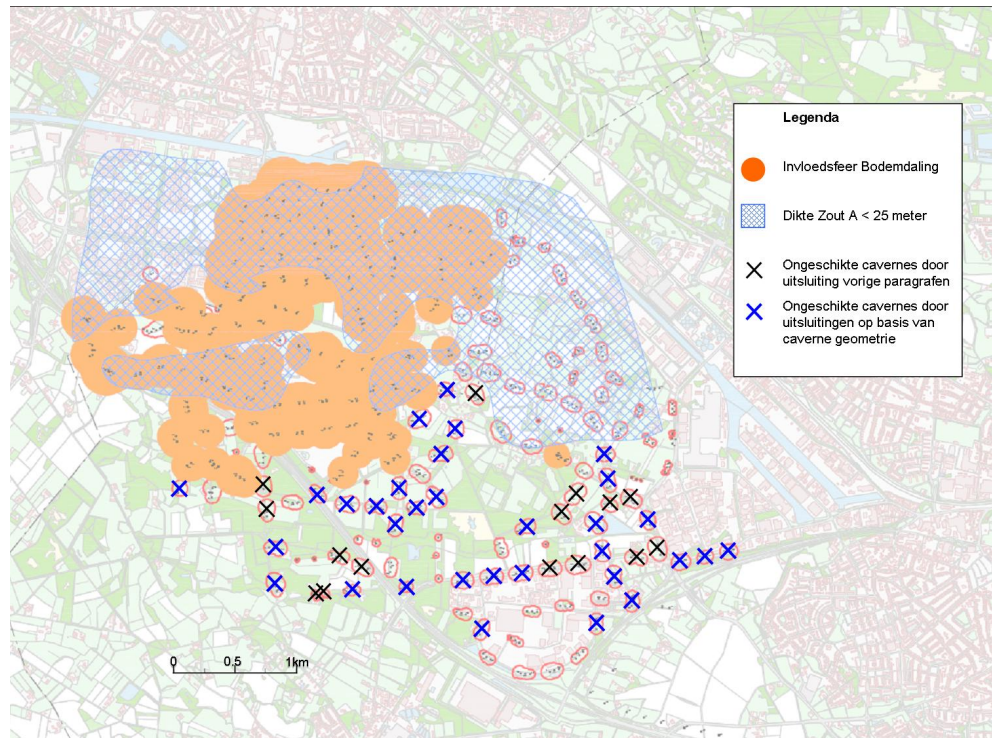
Cavernegeometrie

Voor lange termijn opslag van gasolie is de cavernegeometrie van groot belang. Deze dient zodanig te zijn dat opgeslagen olieproducten ook weer uit de caverne gehaald kunnen worden. Vooral de vorm van het cavernedak is bepalend voor de geschiktheid voor opslagdoeleinden. Idealiter zou het cavernedak oplopend moeten zijn richting de cavernehals, maar ook een vlak en horizontaal cavernedak voldoet.

Daarnaast geeft de cavernevorm vaak een goed beeld van de ontwikkeling die is doorgemaakt om tot het huidige volume te komen. Cavernes die een onregelmatige vorm van het dak hebben komen niet in aanmerking voor de opslag van gasolie.

Figuur 2.9

Cavernes die uitgesloten worden op basis van cavernegeometrie

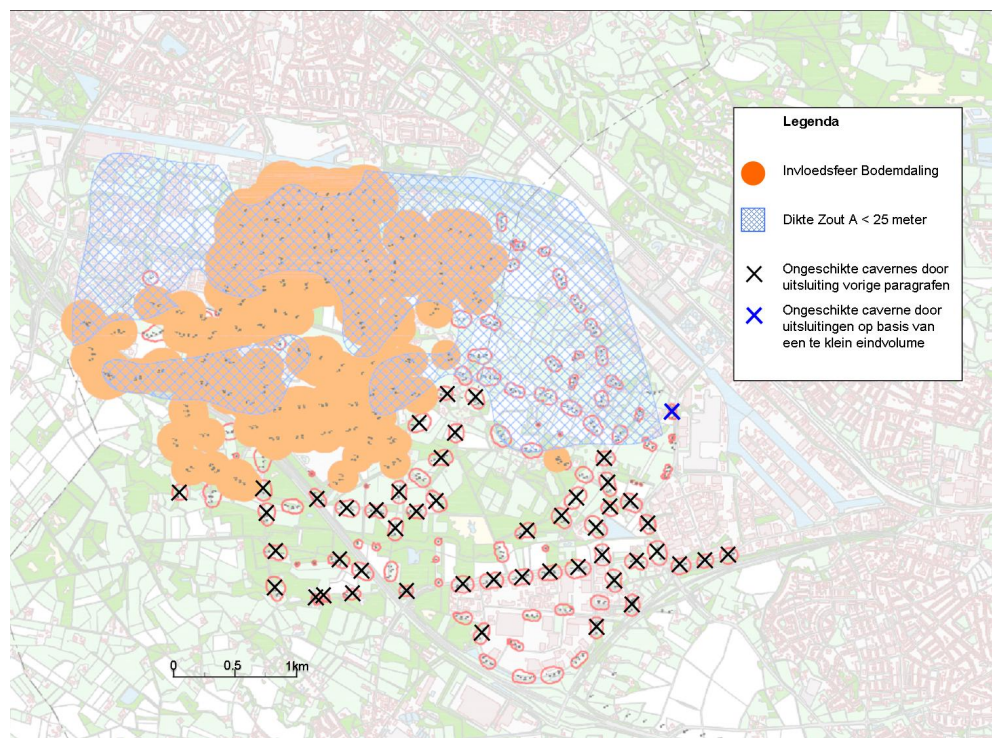

Eindvolume

Het caveerneopslagvolume moet minimaal 150.000 m³ bedragen om de investering voldoende rendabel te maken. Er is één caveerne buiten het gebied waar de dikte Zout A < 25m die het beoogde volume nooit zal bereiken. Deze 'te kleine' caveerne komt daardoor niet in aanmerking voor de opslag van gasolie.

Figuur 2.10

Caveerne die uitgesloten wordt op basis van een te klein eindvolume

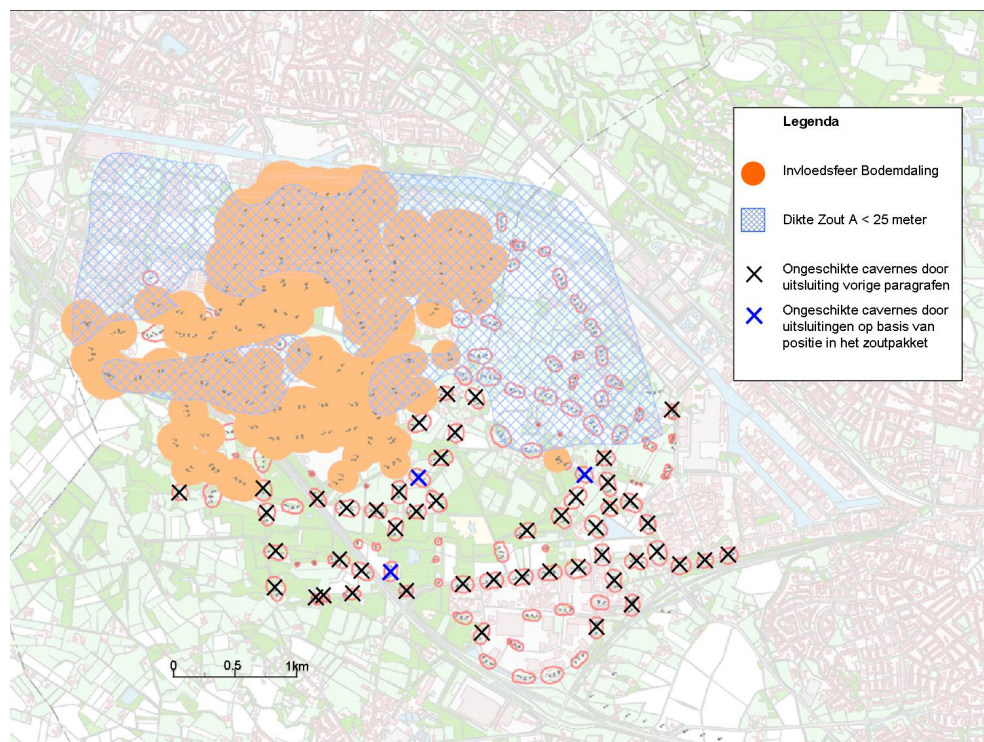

Positie in het zoutpakket

Het betreffende zoutpakket is opgebouwd uit een viertal steenzoutlagen met de benaming A, B, C en D (van onderen naar boven). De zoutlagen worden gescheiden door dunne steenbanken. Het zout A is de oudste laag en dikste laag. Alle producerende zoutcavernes zijn hun ontwikkeling gestart in Zout A en vervolgens afhankelijk van de dikte van Zout A doorontwikkeld tot in Zout B en/of C. Voor olieopslag zijn alleen cavernes geschikt die zich nog volledig in Zout A bevinden.

Figuur 2.11

Cavernes die uitgesloten worden door positie in het zoutpakket

Breuken

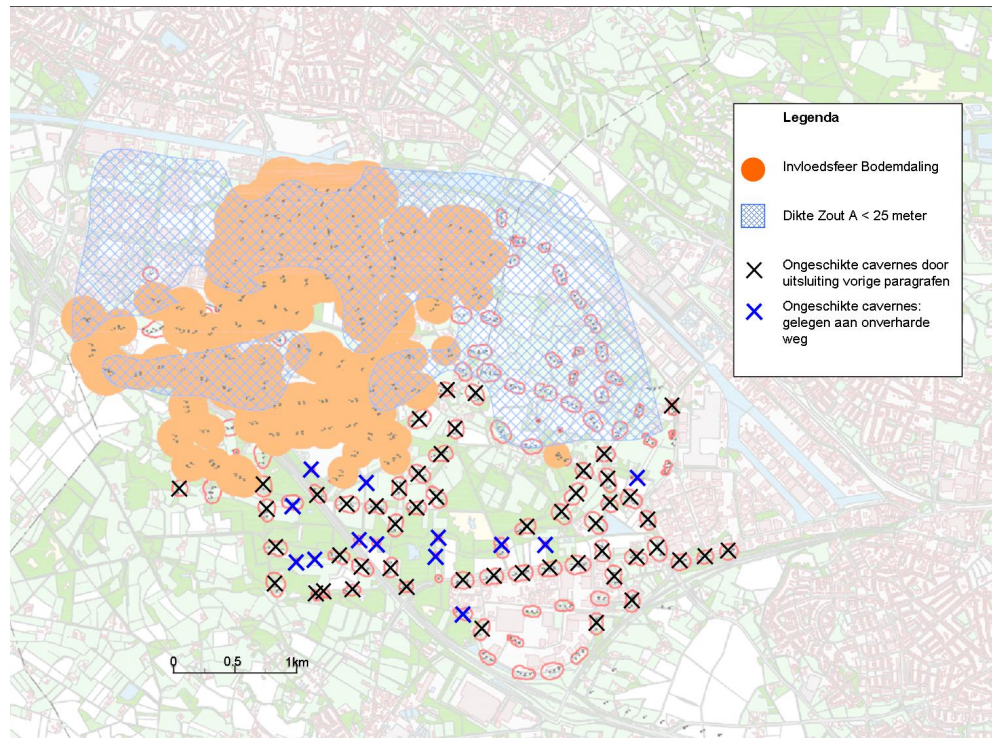
Opslagactiviteiten in cavernes zijn uitgesloten in de buurt van geologische breuken. In het zuidwesten van het huidige boorterrein is een breuksysteem bekend. Ook loopt er een breuk door het gebied waar bodemdaling plaatsvindt. Beide breuken hebben geen invloed op de gebieden met potentieel geschikte cavernes.

Bereikbaarheid van de caverne

De bereikbaarheid van de cavernes is als criterium uitsluitend met betrekking tot één aspect. De weg moet berijdbaar zijn voor vrachtwagens van maximaal 50.000 kg. Onverharde wegen worden uitgesloten omdat de wieldruk in plaats van 5.750 kg maar 2.400 kg mag zijn (Regeling Voertuigen). Omdat in het buitengebied een aantal cavernes gelegen zijn aan onverharde wegen vallen die cavernes om deze reden af.

Figuur 2.12

Cavernes die uitgesloten worden vanwege ligging aan onverharde weg

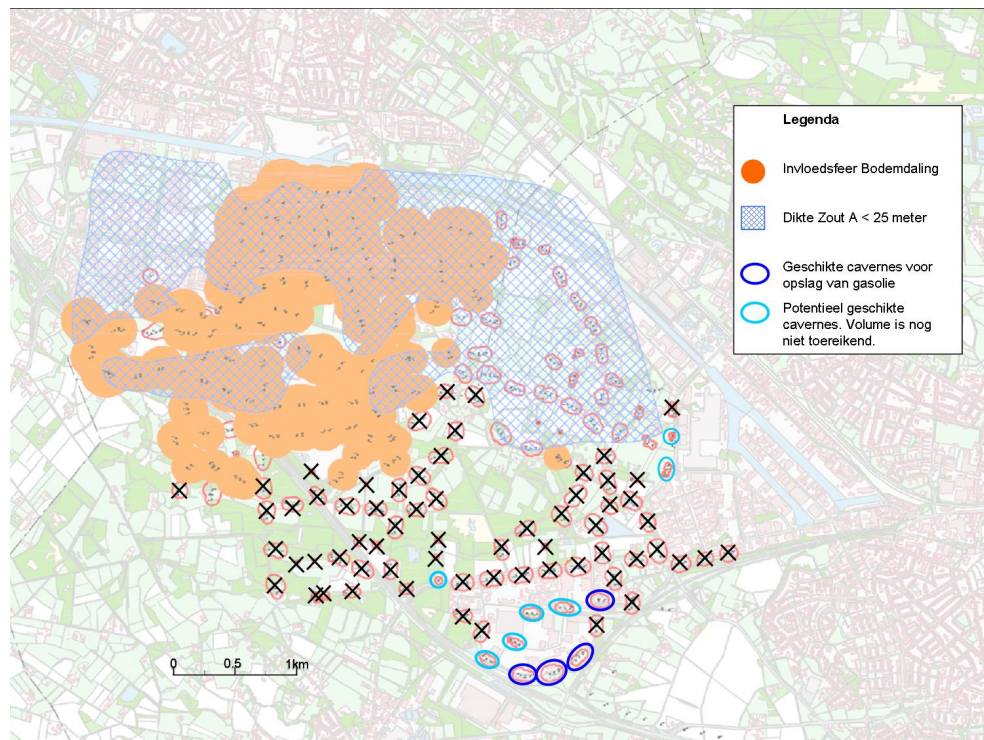
Conclusies na de uitsluitende criteria

Er is gekeken naar de volgende technisch uitsluitende criteria:

- Cavernes zonder bodemdaling.
- Minimale dikte zoutpakket (Zout A) t.b.v. stabiliteit.
- Minimale veiligheidsafstand tussen de cavernes.
- Cavernegeometrie (vorm en inhoud).
- Positie in zoutlaag.
- Breuken.
- Bereikbaarheid.

Figuur 2.13

Overzicht geschikte cavernes na trechtering uitsluitende criteria

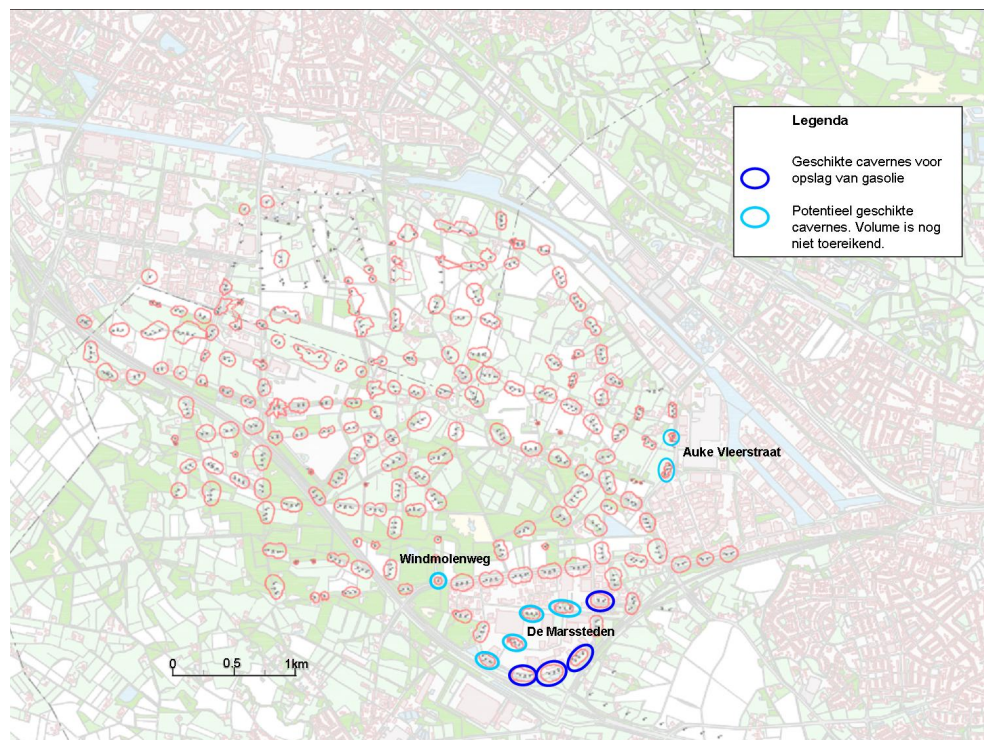
Op basis van de technisch uitsluitende criteria blijkt dat er nog een beperkt aantal cavernes geschikt zijn. Zoals in paragraaf 2.3.1 is beschreven is het minimale opslagvolume 150.000 m³ per caverne. Op dit moment voldoen vier cavernes aan alle technisch uitsluitende criteria. Al deze 4 cavernes zijn gelegen op bedrijventerrein De Marssteden. Omdat de activiteit in 2011 zal gaan starten zijn deze vier cavernes de aangewezen cavernes voor de eerste fase.

Er zijn echter ook nog enkele cavernes die op dit moment nog niet voldoende opslagvolume hebben, maar nog verder doorontwikkeld worden. Deze zullen op de middellange termijn een minimaal opslagvolume van 150.000 m³ krijgen. De potentieel geschikte cavernes voor de middellange termijn (Fase 2) zijn:

- 4 cavernes op De Marssteden.
- 1 caverne aan de Windmolenweg juist ten noorden van De Marssteden.
- 2 cavernes aan de Auke Vleerstraat.

Figuur 2.14

Cavernes die nader beoordeeld zijn aan de hand van onderscheidende criteria

Uit de analyse van de technisch uitsluitende criteria blijkt dat vier cavernes direct geschikt zijn en dat zeven cavernes op termijn geschikt worden.

De potentieel geschikte cavernes zijn alvast beoordeeld op een aantal onderscheidende criteria (zoals weergegeven in het figuur over de trechtering figuur 2.6).

Clustering ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening is de verdeling van de ruimte voor verschillende functies. Daarbij worden keuzes gemaakt omdat ruimte schaars is. Ruimtelijke belangen kunnen tegenstrijdig zijn. Daarom is het wenselijk om de voorgenomen activiteit in één gebied te bundelen. Hiermee wordt voorkomen dat een veel groter gebied dan noodzakelijk ook bestemd wordt voor gasolieopslag of dat er een veelheid aan kleine gebiedjes bestemd wordt. Door een cluster van cavernes te bestemmen voor gasolieopslag wordt versnippering voorkomen. Bundeling van economische activiteiten is conform de AMvB Ruimte.

Natuurgebieden

Gasolieopslag in cavernes vindt bij voorkeur niet plaats in natuurgebieden. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden, (provinciale) ecologische hoofdstructuur (PEHS) of verbindingzones tussen natuurgebieden. Wezenlijke waarden en kenmerken van deze gebieden mogen niet significant worden aangetast. In de omgeving van Hengelo en Enschede ligt een provinciaal ecologische hoofdstructuur. Het beleid ten aanzien van de EHS is beschreven in bijlage 3.

Mogelijke effecten van de overslag en opslag van gasolie in cavernes op de natuur zijn:

- Verlies leefgebied door aanleg verharding of verstoring.
- Verstoring van het gebied als gevolg van geluid.
- Verstoring van trekvogels als gevolg van licht.
- Verstoring als gevolg van vervoersbewegingen.

Daarnaast valt gasolie in de categorie gevaarlijke stoffen, waardoor in een uitzonderlijk geval van verontreiniging een groot effect op natuur mogelijk is.

In Tweekelo, het buitengebied ten noorden van de Marssteden, komen diverse beschermde soorten zoogdieren (zoals eekhoorn en steenmarter), broedvogels (waaronder kerkuil, patrijs, havik, groene specht, veldleeuwerik, rietgors, roodborsttapuit, grasmus, bosrietzanger, etc.), reptielen (waaronder levendbarende hagedis) en amfibieën (waaronder kamsalamander) voor.

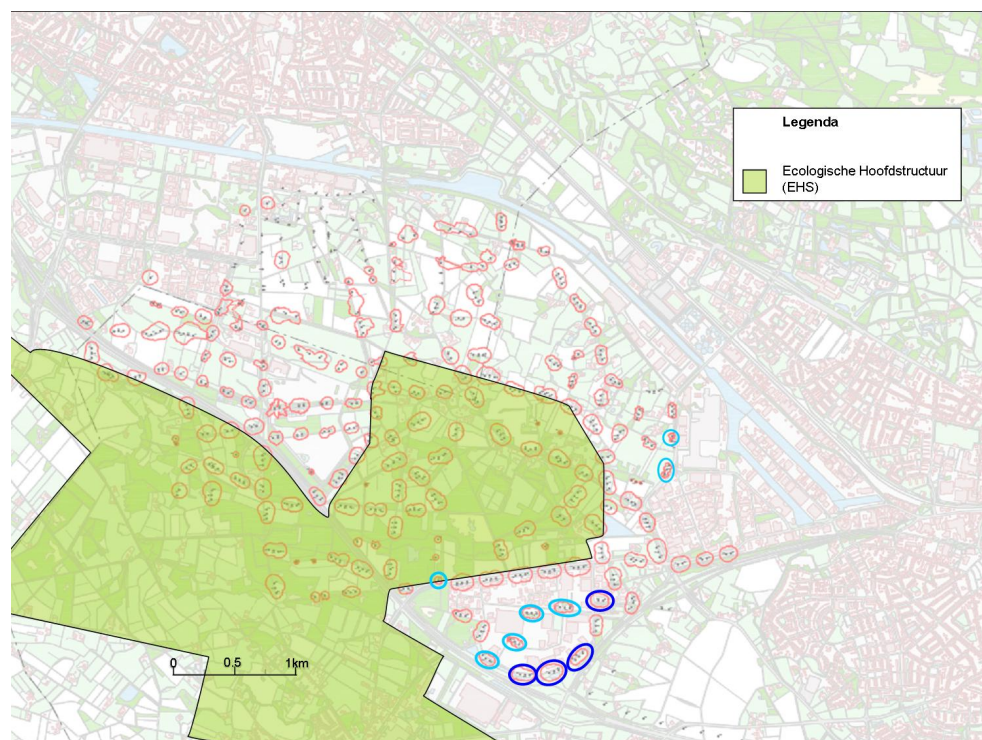
Doordat het landschap diverse habitattypen heeft door het afwisselende karakter als gevolg van onder andere landbouw, landgoederen, houtwallen, waterpartijen en kruidenrijke velden, vormt het een belangrijke schakel in het landschap.

Op De Marssteden komen algemene soorten voor zoals muizen, konijnen, hazen en mol. Verder zijn verschillende bomen geschikt voor broedvogels en/of vleermuizen. De meest bijzondere kwaliteiten in De Marssteden zitten vooral in de strook met de vijvers aan de kant van de Westerval en de Rijksweg 35. In het plan voor de aanleg van die vijvers is ook al rekening gehouden met de aanwezigheid van een aantal bijzondere soorten. Mede door de aanwezigheid van kwelverschijnselen komen hier een aantal zeer bijzondere soorten voor, zoals een landelijk opvallende vindplaats van de Draadgentiaan.

Hoewel (nog) niet bekend is of de activiteiten behorende bij de gasolieopslag in zoutcavernes significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS veroorzaken, heeft het de voorkeur om de activiteit buiten de EHS te laten plaatsvinden. In onderstaande afbeelding is te zien dat de cavernelocatie Windmolenweg op de rand van de EHS is gelegen en dat de locaties Auke Vleerstraat en De Marssteden buiten de EHS zijn gelegen.

Figuur 2.15

Ligging van de EHS

Landschap en Cultuurhistorie

Eigenschappen en kwaliteiten van het landschap liggen verankerd in de samenhang tussen de verschillende landschapselementen. Ze geven elk landschap haar eigen, unieke karakter. De samenhang tussen vorm, functie en betekenis van de verschillende landschapselementen is de basis voor de herkenbaarheid van een plek, voor de beleving van schoonheid en het gevoel zich ergens thuis te voelen.

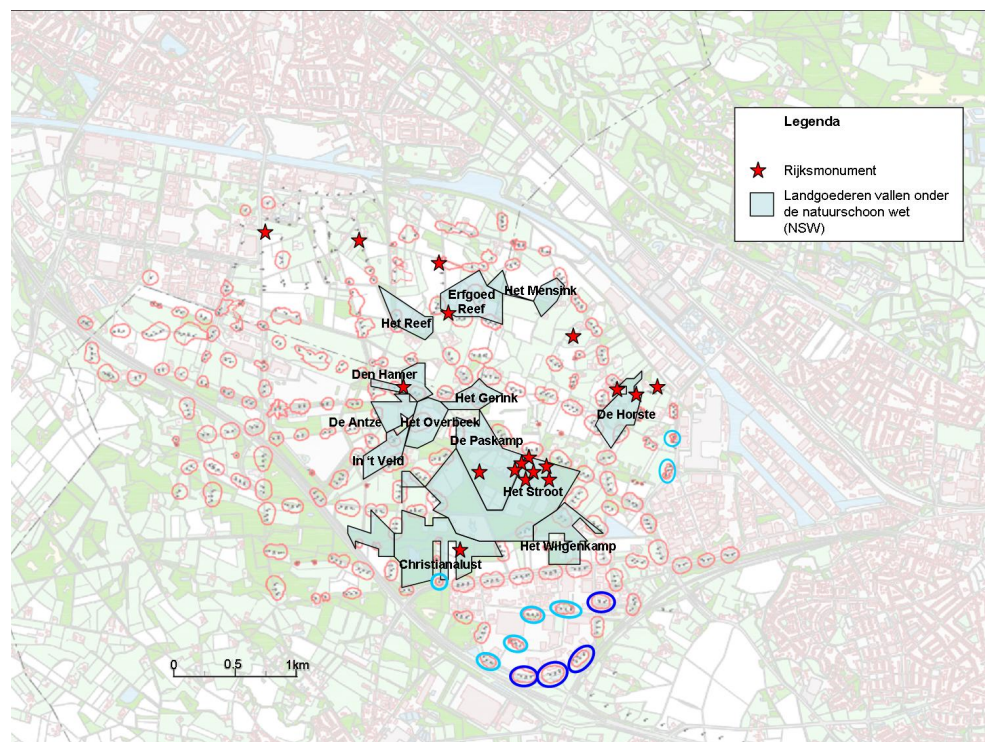
Ingrepen in het landschap hebben verandering in het geheel van samenhangen tot gevolg en zullen de ruimtelijke kwaliteit van het landschap beïnvloeden.

Landgoederen hebben altijd deel uitgemaakt van Twekkelo. Al in 1338 worden "Thon Strode" en "Lutticke Stroot" genoemd. Ook veel recenter zijn er in het kader van de natuurschoonwet nog verschillende landgoederen bijgekomen. Dit zijn bijvoorbeeld "De Horste" en "Erve Reef". Ook zijn in het Tweekelo 18 verschillende Rijksmonumenten, waaronder 3 boortorens.

In onderstaande afbeelding zijn de locaties van de landgoederen en de rijksmonumenten afgebeeld. Te zien is dat de locatie Windmolenweg gelegen is tegen landgoed Christianalust. De cavernes op De Marssteden en aan de Auke Vleerstraat zijn verder weg gelegen van landgoederen.

Figuur 2.16

Ligging landgoederen en rijksmonumenten (bron: www.kich.nl en Vereniging Behoud Tweekelo)

Aansluiting bij huidige bestemming

Het heeft de voorkeur om de activiteit te laten plaatsvinden daar waar reeds bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden. Dit heeft te maken met het feit dat gedurende periodes variërend van enkele weken tot enkele maanden intensief vrachtverkeer zal voorkomen en dat de pompinstallatie geluid produceert; activiteiten met een bedrijfsmatig karakter.

Op een industrieterrein zijn de gebruikers gewend aan vrachtverkeer. Daarnaast is een bedrijventerrein geluidsgezoneerd en gelden er voor de beoordeling van het geluid bij woonhuizen een hogere richtwaarden dan voor woningen in het landelijk gebied (40 dB(A) ten opzichte van 30 dB(A) in de nachtperiode).

De voorgenomen activiteit sluit goed aan bij de door het bestemmingsplan toegestane industriële en bedrijfsmatige activiteiten op De Marssteden. Locaties Auke Vleerstraat en Windmolenweg zijn buitengebied, hier sluit de activiteit dan ook minder bij aan.

Locatie laden/lossen

Onder het criterium 'locatie laden/lossen' wordt ten eerste de mogelijkheid van krachtstroomaansluiting (380V) bedoeld. Ten tweede is de kwaliteit van de bereikbaarheid van het laad/lospunt als criterium onderscheiden.

Aansluiting op krachtstroom is noodzakelijk voor de voeding van de pompen. In principe is aansluiting overal mogelijk, maar er zal wel een kabel gelegd moeten worden tussen bestaande voedingspunten (elektrisch onderstation) en het laad/lospunt. De aanleg van een kabel heeft naast een kostenaspect ook mogelijke milieueffecten vanwege het ingraven van de kabel in de bodem. De meest voor de hand liggende locatie voor aansluiting op het elektrisch net is De Marssteden.

De kwaliteit van bereikbaarheid wordt bepaald door een aantal factoren:

- Afstand van openbare weg tot laad/lospunt.
- Aanwezigheid van mogelijke obstakels zoals fietspaden, greppels en heuvels tussen opstelpunt van de vrachtwagen en pompinstallatie en de caveerne.
- Voldoende ruimte die geschikt is om een pompinstallatie te plaatsen en een tankwagen te laten laden/lossen zonder dat dit op de openbare weg tot opstopping leidt.
- Voldoende breedte van de weg (voor hulpdiensten, passerend verkeer).

In principe zijn de afstanden van de weg tot het laad/lospunt voor alle geschikte cavernes in alle gebieden voldoende. Het gebied Auke Vleerstraat wordt beperkt door fietspaden, greppels en heuvels tussen het laad/lospunt en de openbare weg. Hier is geen mogelijkheid de tankwagens te lossen of laden zonder de doorstroom op de openbare weg te onderbreken. Op bedrijventerrein De Marssteden en bij de caveerne aan de Windmolenweg is van deze beperkingen geen sprake.

Bij vervoer van gevaarlijke stoffen moet er voldoende ruimte voor hulpdiensten zijn. Eenbaanswegen (één baan, één rijstrook) hebben om deze reden niet de voorkeur. Welke wegen gebruikt mogen worden voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is niet wettelijk vastgelegd. Hiervoor wordt door de gemeente een ontheffing afgegeven. Daarom is dit geen hard uitsluitend criteria, maar is dit meegenomen als onderscheidend criterium. Alle potentieel geschikte cavernes zijn gelegen aan tweebaanswegen.

Afweging onderscheidende criteria

In bovenstaande paragrafen zijn de volgende onderscheidende criteria onderzocht:

- Clustering ten behoeve van goede ruimtelijke ordening.
- Natuurgebieden.
- Landschap en Cultuurhistorie.
- Aansluiting bij huidige bestemming.
- Locatie laden/lossen.

Op basis van deze criteria vallen de mogelijke locaties niet af, maar is er wel een voorkeur te geven. Op basis van voorafgaande beschrijving is een score van 1 (meest geschikt) tot en met 3 (minst geschikt) aan de locaties gegeven.

Tabel 2.1

Beoordeling cavernelocaties
aan de hand van
onderscheidende criteria

	Windmolenweg	Auke Vleerstraat	De Marssteden
Clustering tbv RO	3	2	1
Natuurgebieden (EHS)	3	1	1
Landschap en Cultuurhistorie	3	1	1
Aansluiting bij huidige bestemming	2	2	1
Locatie laden/lossen	2	3	1

Uit de analyse van de geschikte cavernes voor de tweede fase blijkt dat De Marssteden gelijk of beter scoort op de verschillende onderscheidende aspecten.

2.4.5

OVERALL CONCLUSIE NA TRECHTERING

Uit de beoordeling van de technisch uitsluitende criteria is gebleken dat vier zoutcavernes binnen het wingebied 'Twenthe-Rijn' geschikt zijn om in 2011 in gebruik te worden genomen als gasolieopslag (Fase 1). Alle geschikte cavernes zijn gelegen op bedrijventerrein De Marssteden.

Daarnaast zijn er zeven cavernes die voldoen aan de technische vereisten, maar nog onvoldoende opslagvolume kennen. Omdat deze cavernes nog doorontwikkeld worden, zijn deze op termijn mogelijk wel geschikt voor gasolieopslag (Fase 2). De vier cavernes die gelegen zijn op bedrijventerrein De Marssteden zijn positief onderscheidend voor gebruik als opslag van gasolie.

De eerste fase kan alleen op De Marssteden plaatsvinden en ook de mogelijke verdere ontwikkeling in de tweede fase vindt bij voorkeur plaats op De Marssteden. Derhalve worden in het MER alleen de milieueffecten in kaart gebracht van gasolieopslag in zoutcavernes op bedrijventerrein De Marssteden. In het volgende hoofdstuk staat een korte beschrijving van de bestaande milieusituatie op De Marssteden en wordt beschreven op welke wijze de milieueffecten worden onderzocht.

3

Huidige situatie en te onderzoeken milieuaspecten

3.1

BEOORDELINGSKADER

Op basis van de kenmerken van het studiegebied en de te verwachten effecten is een beoordelingskader opgesteld, waarin voor de relevante effecten beoordelingscriteria zijn geformuleerd.

In Tabel 3.1 is dit beoordelingskader opgenomen. Per aspect is in onderstaande tabel steeds gepresenteerd welke beoordelingscriteria en maatlat (kwalitatief of kwantitatief) worden gehanteerd om de effecten voor dat aspect te beschrijven. Doel is het MER toe te spitsen op de effecten die de besluitvorming kunnen ondersteunen.

Tabel 3.1

Beoordelingskader

Thema / aspect	Criterium	Maatlat
Licht	Hinder van lichtuitstraling	Kwalitatief
Bodem	Bodembedreigende activiteiten	Kwalitatief
Water	Waterbedreigende activiteiten	Kwalitatief
Externe veiligheid	Risico op de omgeving	Kwalitatief
Verkeer	Extra vervoerbewegingen van/naar cavernes	Kwantitatief
Lucht	Emissie als gevolg van transport van/naar cavernes	Kwantitatief
Geluid	Geluid industrielaawaai, belasting op zonegrens en bij woningen in zone	Kwantitatief
	Geluidsbelasting pompen, belasting bij woningen	Kwantitatief
	Geluidsbelasting bouwlawaai, belasting bij woningen	Kwantitatief
Natuur/ecologie	Beïnvloeding gunstige staat van instandhouding van soorten (FF-wet)	Kwalitatief
	Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur	Kwalitatief
Landschap en cultuurhistorie	Aantasting van de visueel-ruimtelijke kwaliteiten en aantasting van cultuurhistorische waardevolle patronen en elementen	Kwalitatief
Geologie	Geologische veranderingen in de diepe ondergrond	Kwalitatief

Effectbeschrijving

In het MER zullen de positieve en negatieve (milieu)effecten van de voorgenomen activiteit worden beschreven voor de aspecten licht, bodem, water, externe veiligheid, verkeer, lucht, geluid, natuur en geologie. Hierbij zal worden aangegeven of het tijdelijke of permanente effecten zijn. Omdat alleen gebruik wordt gemaakt van bestaande cavernes worden effecten op archeologie niet verwacht.

In de effectbeschrijving in het MER worden de effecten zoveel mogelijk uitgedrukt in kwantitatieve grootheden (oppervlakten, aantallen, etc.). Daar waar dit niet mogelijk is, worden de effecten uitgedrukt in een kwalitatieve beoordeling (+/-) aan de hand van een zevenpuntsschaal met de volgende betekenis:

Tabel 3.2

Zevenpuntsschaal

Score	Omschrijving
+++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
++	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
---	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

De referentiesituatie is het nulalternatief en wordt als neutraal gesteld (score nul).

Indien het alternatief ten opzichte van de referentiesituatie licht positief, positief of zeer positief scoort, dan zijn deze effecten aangeduid met respectievelijk +, ++ en +++. Indien het alternatief tot negatieve effecten leidt, dan zijn deze effecten aangeduid met -, -- en ---, afhankelijk van de ernst en omvang van het betreffende effect.

Effectbeoordeling

In de effectbeoordeling in het MER worden de effecten voor alle aspecten vertaald naar een kwalitatieve score. Deze vertaling vindt plaats door middel van expert judgement, op basis van de ernst van het effect, wettelijke normen, de status van gebieden en elementen, de aard van de aantasting (tijdelijk, permanent, omkeerbaar, onomkeerbaar), etc.

3.2

HUDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

3.2.1

NATUUR / ECOLOGIE

HUDIGE SITUATIE

In het gebied Tweekelo en het buitengebied bij de Auke Vleerstraat komen diverse beschermde soorten zoogdieren (zoals eekhoorn en steenmarter), broedvogels (waaronder kerkuil, patrijs, havik, groene specht, veldleeuwerik, rietgors, roodborsttapuit, grasmus, bosrietzanger, etc.), reptielen (waaronder levendbarende hagedis) en amfibieën (waaronder kamsalamander) voor.

Doordat het landschap diverse habitattypen heeft door het afwisselende karakter als gevolg van onder andere landbouw, landgoederen, houtwallen, waterpartijen en kruidenrijke velden, vormt het een belangrijke schakel in het landschap.

Op De Marssteden komen algemene soorten voor zoals muizen, konijnen, hazen en mol. Verder zijn verschillende bomen geschikt voor broedvogels en/of vleermuizen. De meest bijzondere kwaliteiten in De Marssteden zitten vooral in de strook met de vijvers aan de kant van de Westerval en de Rijksweg 35. In het plan voor de aanleg van die vijvers is ook al rekening gehouden met de aanwezigheid van een aantal bijzondere soorten. Mede door de aanwezigheid van kwelverschijnselen komen hier een aantal zeer bijzondere soorten voor, zoals een landelijk opvallende vindplaats van de Draadgentiaan.

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect natuur.

3.2.2

EXTERNE VEILIGHEID

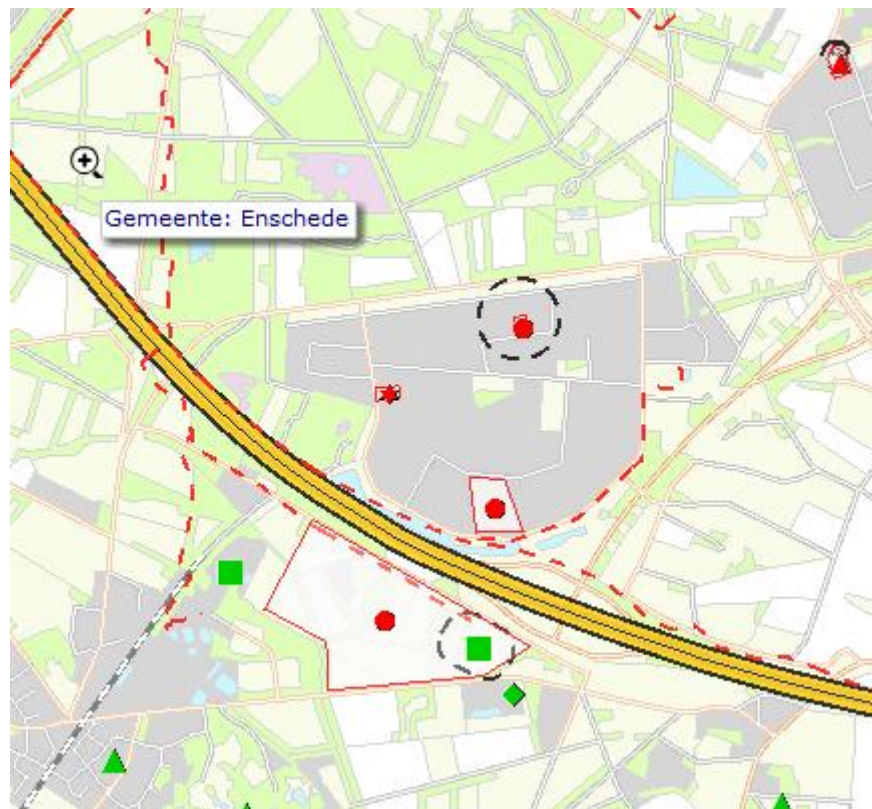
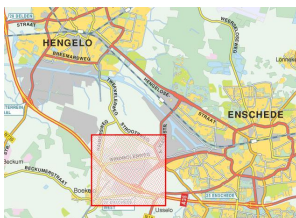
BESTAANDE SITUATIE

Eind 2004 is het Besluit Externe Veiligheid voor Inrichtingen (BEVI) in werking getreden. Dit besluit is van toepassing op een aantal categorieën bedrijven, zoals Brzo'99 bedrijven (Besluit risico's zware ongevallen 1999). De bestaande zoutwinning valt niet onder de werkingssfeer van het BEVI en/of het Brzo'99. Dit betekent dat er geen wettelijke verplichting bestaat een kwantitatieve risicoanalyse uit te voeren voor de huidige activiteit.

In de omgeving van de zoutwinninglocaties vinden geen bedrijfsactiviteiten plaats die relevant zijn voor het aspect externe veiligheid. In Figuur 3.1 is een uitsnede van de Overijsselse risicokaart weergegeven, met daarin de locatie van bedrijventerrein De Marssteden.

Figuur 3.1

Uitsnede risicokaart Overijssel.
Rood: Bedrijven met gevaarlijke stoffen
Groen: Kwetsbare objecten
Rode stippellijn: Buisleidingen
Zwarte stippellijn:
Risicocontour 10-6
Bron: risicokaart.nl

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect veiligheid.

3.2.3

VERKEER EN VERVOER

BESTAANDE SITUATIE

Het Rijk heeft in 1997 alle wegen die in haar beheer zijn vrijgesteld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. In navolging van het Rijk heeft de Provincie Overijssel eveneens een aantal provinciale wegen vrijgesteld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Voor de gemeente Enschede betreft het de wegen A35/N35, N18, N 731, N733 en N737. De gemeente Enschede heeft de A35/N35 en de N18 inclusief afrit Westerval, Usselerrondweg tot en met

de kruising met de Haaksbergerstraat aangewezen in het kader van de Regeling vervoer over land van gevaarlijks stoffen. Gemeente Hengelo heeft de volgende weggedeelten aangewezen: A35, A1, N342 (Oldenzaalsestraat) tussen afritnr. 31 van de A1 en de N737 (Vliegveldstraat) en de N346 (Deldenerstraat) bij afrit 28.

Verder zijn door de gemeente ontheffingen verleend voor een andere routing.

AUTONOME ONTWIKKELING

Om ook op langere termijn de bereikbaarheid van Enschede-West te kunnen garanderen, heeft de gemeenteraad in 2009 besloten tot een verdubbeling van de capaciteit van de Auke Vleerstraat over te gaan. De upgradering van de Auke Vleerstraat zal gefaseerd plaatsvinden. Middels het bestemmingsplan 'Auke Vleerstraat Fase 1' is voorzien in een verdubbeling van het aantal rijstroken op de Auke Vleerstraat, voor zover het het gedeelte betreft vanaf de kruising met de Westervel tot en met de aansluiting Tweekeler Es.

Ter voorkoming van sluipverkeer door Tweekelo wordt nagedacht over afsluitingen van de Strootsweg/Tweekelerweg en de Burgemeester Stroinkstraat.

3.2.4

LUCHT

BESTAANDE SITUATIE

De cavernes emitteren geen geur en hebben geen emissie naar de lucht. De cavernes zijn volledig afgesloten. Het winnen van zout gebeurt via een gesloten systeem waardoor er geen emissie naar de lucht plaatsvindt. Alleen tijdens reparatiewerkzaamheden wordt een workovermast gebruikt, die op diesel werkt.

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect lucht en geur.

3.2.5

LICHT

BESTAANDE SITUATIE

De zouthuisjes zijn onverlicht. Het bedrijventerrein De Marssteden is verlicht met openbare straatverlichting. De diverse bedrijven hebben hun eigen verlichting al dan niet voorzien van sensoren.

Figuur 3.2

Zouthuisjes op bedrijventerrein
De Marssteden

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect licht.

3.2.6

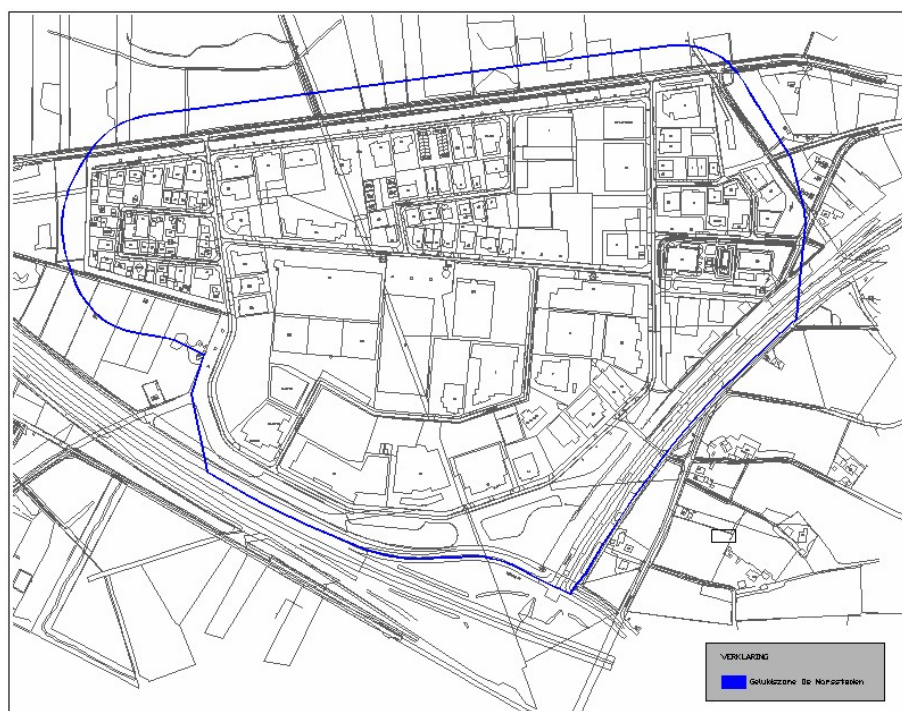
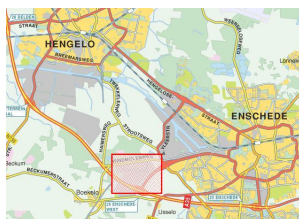
GELUID

BESTAANDE SITUATIE

De Marssteden is een geluidsgezoneerd bedrijventerrein. Dit houdt in dat rond het bedrijventerrein een zone wordt aangegeven waarbuiten de geluidsbelasting ten gevolge van het gehele bedrijventerrein niet hoger mag zijn dan 50 dB(A). Het is dan toegestaan dat zich op het bedrijventerrein inrichtingen vestigen die voldoen aan art. 2.4 van het Inrichtingen en Vergunningen Besluit.

Figuur 3.3

In blauw weergegeven de geluidzone van bedrijventerrein De Marssteden
(bron: www.enschede.nl)
Blauwe lijn: geluidzone De Marssteden

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect geluid.

3.2.7

BODEM

BESTAANDE SITUATIE

Bodemkwaliteit

De locaties waar de gasolie in de cavernes wordt gebracht zijn gelegen op het bedrijventerrein De Marssteden. Dit terrein is voormalig agrarisch terrein.

De bodemgesteldheid is geschikt voor industrieel gebruik.

Rond de boringlocaties zijn in het verleden verschillende bodemonderzoeken uitgevoerd.

Uit de bodemonderzoeken is gebleken dat er geen stoffen in concentraties boven de streefwaarden zijn aangetroffen.

Bodembescherming

De bestaande zouthuisjes met de daarbij behorende voorzieningen voldoen aan de eisen conform de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB).

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect bodem.

3.2.8

WATER

HUIDIGE SITUATIE

Opperolaktewater

Binnen De Marssteden zijn twee waterlopen (beken) aanwezig, die in het bezit zijn van het waterschap. Aan de zuidwestrand ligt een beek, die ten oosten van de Westerval ontspringt.

Grondwater

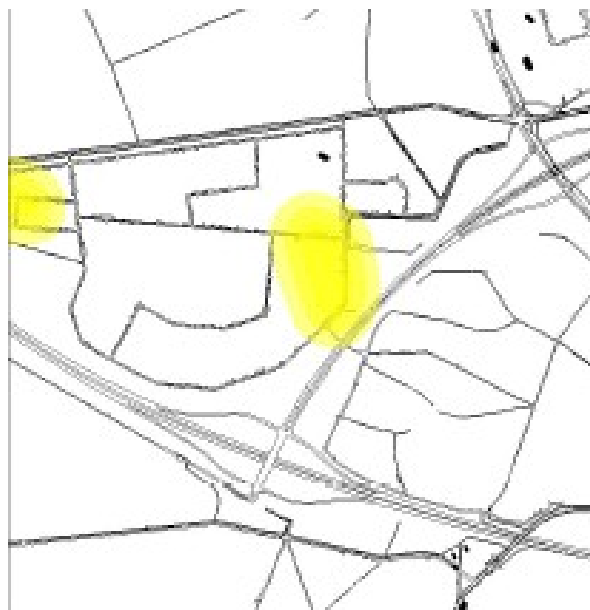
Het grondwater binnen de gemeente Enschede wordt aangetroffen vanaf een diepte van 0,5 meter tot 3 meter beneden het maaiveld. Op enkele plekken binnen de gemeente is het grondwater op nog een grotere diepte aanwezig. Dit zijn met name gebieden die in het verleden zijn opgehoogd.

De gemeente Enschede heeft enkele problemen met een matige tot slechte grondwaterkwaliteit in het stedelijke gebied. Het grondwater is op diverse locaties licht tot sterk verontreinigd met stoffen die gerelateerd kunnen worden aan de historie van de stad. In de onderstaande figuur zijn de streefwaardecontouren op De Marssteden weergegeven.

Figuur 3.4

Uitsnede uit kaart van
"Verdachte locaties &
grondwaterverontreinigingen"
2008.

In geel weergegeven de
streefwaardecontour
(bron: www.loket.enschede.nl)

Waterwingebied

In de omgeving van De Marssteden zijn geen grondwaterbeschermingsgebieden.

Figuur 3.5

Grondwatergebieden in de omgeving van Enschede
(bron: provincie Overijssel)

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect water.

3.2.9

LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

BESTAANDE SITUATIE

Het bedrijventerrein De Marssteden is ongeveer 10 jaar geleden ontwikkeld vanuit oorspronkelijk agrarisch gebied. De locatie is dus nieuw en heeft geen cultuurhistorische waarden.

AUTONOME ONTWIKKELING

Er zijn geen relevante autonome ontwikkelingen bekend die effect hebben op het aspect cultuurhistorie.

3.3

MOGELIJKE EFFECTEN

3.3.1

NATUUR / ECOLOGIE

Mogelijke effecten van de overslag en opslag van gasolie in cavernes op de natuur zijn:

- Verstoring van het gebied als gevolg van geluid.
- Verstoring van trekvogels als gevolg van licht.
- Verstoring als gevolg van vervoersbewegingen.

Daarnaast valt gasolie in de categorie gevaarlijke stoffen, waardoor in een uitzonderlijk geval van verontreiniging een groot effect op natuur mogelijk is.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Marssteden ligt in de nabijheid van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Voor het in het streekplan begrensde gebied geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden. Op basis van de voortoets zal tevens worden nagegaan of de ingreep effecten heeft op de wezenlijke waarden en kenmerken van de nabijgelegen (P)EHS.

Onderzoek soortenbescherming (Flora- en faunawet)

Nagegaan wordt of ter plaatse sprake is van planten- of diersoorten die door de Flora- en faunawet (FF-wet) worden beschermd. Hetzelfde gebeurt voor de Rode-lijstsoorten. Beoordeeld zal worden in hoeverre de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige soorten uit tabel 2 en 3 van de AMvB FF-wet (Algemene Maatregel van Bestuur, Flora- en Faunawet) door de ingreep wordt beïnvloed.

3.3.2

EXTERNE VEILIGHEID

In het vergunningstraject dat tijdens de m.e.r.-fase ook zal worden gestart zal ook een vergunning voor het opslaan van stoffen onder de mijnbouwwet worden aangevraagd. Het BRZO '99 geeft aan dat een inrichting die een vergunning heeft op basis van de mijnbouwwet (artikel 1, onderdeel n) niet onder dit besluit valt. Een veiligheidsrapport zal daarom niet worden opgesteld.

Wel zal inzichtelijk worden gemaakt welke veiligheidsmaatregelen zullen worden genomen om calamiteiten zoveel mogelijk uit te sluiten. Tevens wordt bekeken of er door nieuwe veiligheidscontouren belemmeringen optreden voor naburige bedrijven en/of andere activiteiten.

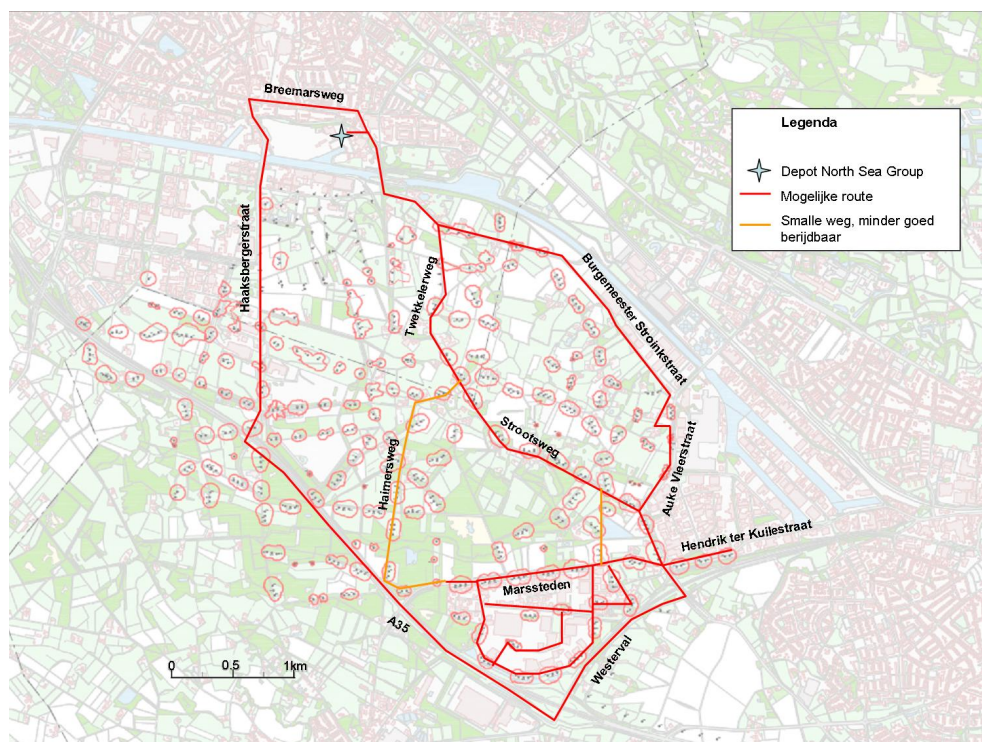
3.3.3

VERKEER EN VERVOER

De afstand over de weg is – afhankelijk van de gereden route en de exacte cavernelocatie – tussen de 6 en 12 kilometer.

Figuur 3.6

Mogelijke routing tussen depot en cavernes

De A35 is aangewezen als route voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De route via de snelweg heeft, naast de grotere afstand, als nadeel dat deze door de bebouwde kom van Hengelo (Breemarsweg) gaat. De kortste route door Twekkelo (via de Twekkelerweg en Strootsweg) gaat alleen over wegen in het buitengebied, waardoor transport door de bebouwde kom voorkomen wordt (conform Europese overeenkomst voor vervoer van

gevaarlijke stoffen ADR). Deze route is dan ook de meest aangewezen route om te gaan gebruiken.

In het MER zal nader bekeken worden welke route de meest geschikte is.

3.3.4 LUCHT

De huidige cavernes emitteren geen lucht. Ook bij de opslag van gasolie zal er geen sprake zijn van emissie naar lucht. De pompen worden bij voorkeur elektrisch aangedreven. De enige emissies zijn die van het vrachtverkeer tijdens het vullen en leeghalen van de cavernes. Deze zullen dan ook worden meegenomen in het MER.

Voor de verspreidingsberekeningen gaan wij uit van doorrekening van de transportbewegingen van het distributiepunt van de North Sea Group van en naar de cavernes op het bedrijventerrein De Marssteden. De verspreidingsberekening wordt uitgevoerd met het computermodel voor verspreiding van luchtverontreiniging. Op een kaart worden de contouren van fijn stof (PM10) en NO_x gepresenteerd.

Hiernaast zal van deze en de rest van de componenten de hoogst voorkomende concentratie in de omgeving worden weergegeven. Op basis hiervan wordt beoordeeld of het waarschijnlijk is dat overschrijding van toetsingswaarden als gevolg van dit initiatief optreedt.

In het kader van het MER zal worden bepaald welke voorzieningen nodig zijn om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen.

3.3.5 LICHT

Alle zouthuisjes liggen op het bedrijventerrein De Marssteden. Het bedrijventerrein is 's-avonds door middel van openbare verlichting verlicht. Tijdens het laden en lossen van een caveerne zal extra verlichting op de locatie de veiligheid van medewerkers garanderen. In het MER zal aandacht worden besteed aan het kunstmatige buitenlicht en zal worden ingegaan op eventuele lichthinder.

3.3.6 GELUID

Geluidsuitstraling zal plaatsvinden als gevolg van aan- en afvoerbewegingen en de tijdelijk opgestelde installaties zoals de pompen.

In het kader van het MER zal voor de prognose van het geluid het zonebeheermodel worden aangevuld met de nieuwe bronnen als gevolg van de uitbreiding. Dit model wordt opgesteld conform de Handleiding Meten en Rekenen Industrielawaai van 1999.

Met het opgestelde rekenmodel worden naast de geluidsniveaus op de relevante punten, ook geluidscontouren berekend. De niveaus worden getoetst aan de voor het terrein nog beschikbare geluidsruimte en de overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Indien de richt- en grenswaarden worden overschreden, wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen wenselijk c.q. noodzakelijk zijn om de grenswaarden te voldoen. Hierbij wordt de aard van de maatregelen en het beoogde effect aangegeven.

3.3.7 BODEM EN WATER

De huidige boorpunten zijn overkapt door middel van de zogenaamde zouthuisjes. De verwachting is dat de afsluiters van de boorpunten iets groter zijn waardoor de zouthuisjes ook een slag groter worden.

Het vullen van de cavernes gaat door middel van mobiele pompen. Deze zullen tijdelijk op de locaties staan. Hoe exact hier invulling aan wordt gegeven is nog niet duidelijk. Wel zal de gehele tijdelijke installatie voldoen aan de eisen van de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB). Door middel van voorzieningen en maatregelen zal een verwaarloosbaar bodemrisico gerealiseerd worden voor de duur van de voorgenomen activiteit. Deze voorzieningen en maatregelen worden in het MER nader omschreven.

De diepte van de cavernes ligt tussen 400 en 500 meter ten opzichte van NAP. Dit is ruim onder de watervoerende lagen. De watervoerende lagen zijn in het verleden al doorboord. Er zullen geen nieuwe boorpunten worden aangebracht. Ten opzichte van de bestaande situatie zijn er geen veranderingen.

Cruciaal is de eis van totale opsluiting van gasolie in de caverne (containment). Cavernes worden getest op lektheid en stabiliteit. Enkel de cavernes waarbij de stabiliteit en lektheid gegarandeerd kunnen worden komen in aanmerking voor de opslag van gasolie. In het MER zal aandacht worden besteed aan de ondoordringbaarheid van de zoutlagen (impermeabiliteit).

4 Besluiten en beleidskader

4.1

BESLUITEN

Er dient besluitvorming plaats te vinden over de volgende zaken:

- Rijksinpassingsplan.
- Opslagvergunning.
- Opslagplan.
- Wm-vergunning.
- Flora- en faunawet.

4.2

BELEIDSKADER

In Tabel 4.1 is een overzicht gegeven van relevante beleidsplannen en regelgeving die direct of indirect van invloed zijn op de voorgenomen activiteit.

Tabel 4.1

Wettelijk kader en beleid

Dekking	Document
Internationaal	De Vogel- en Habitatrichtlijn (1979, 1992)
	Verdrag van Malta (Europese Conventie ter bescherming van het archeologische erfgoed 1992)
	Europese Kaderrichtlijn Water (2000)
Nationaal	Nationaal Milieubeleidsplan 4 (2001)
	Wet milieubeheer (1994)
	Wet milieubeheer (titel 5.2 luchtkwaliteitseisen)
	Wet geluidhinder
	Natuurbeschermingswet 1998 (1998/2005)
	Flora- en faunawet (2002)
	Spelregels EHS (2007)
	Wet Bodembescherming (Wbb) (2006)
	Nederlandse richtlijn bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB)
	Besluit bodemkwaliteit (2007)
	Mijnbouwwet (opslagvergunning) – ministerie van Economische Zaken
	Nota Ruimte (2006)
	Wet Ruimtelijke Ordening (onthefing bestemmingsplan, aanlegvergunning)
	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (AMvB ruimte) (2009)
	Wetsvoorstel algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO)
	Wet vervoer gevaarlijke stoffen (1995)

Dekking	Document
	Regeling voertuigen
	Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen
Provinciaal /Regionaal	Omgevingsvisie Overijssel – Provincie Overijssel
	Omgevingsverordening Overijssel – Provincie Overijssel
	Natuurgebiedsplan Overijssel – Provincie Overijssel
Gemeentelijk	Beleidsvisie Externe Veiligheid 2007 – Gemeente Enschede
	Bestemmingsplan De Marssteden 2005 – Gemeente Enschede

Verklarende woordenlijst

ADR: Accord Européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route. Europese overeenkomst voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg. Naast de internationale regels van de ADR heeft Nederland ook nog eigen regels over het vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze zijn vastgelegd in de Wet Vervoer Gevaarlijke stoffen, afgekort WVGS.

Bevoegd gezag: Het bevoegd gezag is een bestuursorgaan, in het geval van de m.e.r.-procedure altijd een overheidsorgaan, dat bevoegd is tot het nemen van een formeel besluit. In het geval van het rijksinpassingsplan zijn de ministers van EZ en VROM gezamenlijk het bevoegd gezag.

EHS: Ecologische Hoofdstructuur

Gasolie: Gasolie is de verzamelnaam van een groep aardolieproducten die behoort tot de middeldestillaten, de belangrijkste twee zijn diesel en huisbrandolie.

Fysische en chemische eigenschappen

Fysische en chemische eigenschappen	
Versijningsvorm	Vloeistof
Kleur	Geel
Geur	Diesel-achtig
Kookpunt/trajet	160-385 °C
Dichtheid bij 15°C	805-890 kg/m ³
Vlampunt	>55 °C
Explosiegrenzen	0.6-6.5 %

GSMP: Good Salt Mining Practice. Een richtlijn die betrekking heeft op een veelheid van technische maatregelen die een milieuvriendelijke, maatschappelijk aanvaardbare en veilige zoutproductie op lange termijn waarborgt. De nadruk ligt op beperking van bodemdaling en op een minimaal landgebruik als gevolg van de zoutproductie. De GSMP richtlijnen maken deel uit van het winningsplan.

Impermeabiliteit: Ondoordringbaarheid

Laad/lospunt: pijp naar de caverne. Hier bevindt zich het zouthuisje.

MER: Milieueffectrapport, een van de producten in de m.e.r.-procedure.

m.e.r.-procedure: Procedure voor de milieueffectrapportage.

Milieuaspecten: Aspecten van het milieu die worden onderzocht op effecten door de ondergrondse opslag van gasolie. Het gaat om bijvoorbeeld landschap, natuur, water, leefomgevingkwaliteit, etc.

Plan-MER: Een plan-MER is een milieueffectrapport (MER) op strategisch niveau. Een plan-m.e.r. wordt uitgevoerd als onderdeel van de procedure voor een 'kaderstellend (ruimtelijk plan'. Dat is een globaal ruimtelijk plan (zoals een omgevingsplan) dat een keuze op hoofdlijnen bevat over m.e.r.-plichtige besluiten.

Een plan-MER (vroeger aangeduid als strategische milieubeoordeling (SMB)) is gekoppeld aan besluiten op een strategisch niveau (bijvoorbeeld een locatieafweging) en heeft over het algemeen een globaler karakter dan een MER voor een concreet project.

Rijkscoördinatieregeling (RCR): De wettelijke mogelijkheid voor het Rijk om alle wettelijke procedures (ruimtelijk en voor vergunningen en ontheffingen) gecoördineerd te laten verlopen. In de praktijk betekent dat alle ontwerp-besluiten gelijktijdig worden gepubliceerd en dat inspraak- en beroepsprocedures gelijk lopen.

Rijksinpassingsplan (RIP): Een ruimtelijk besluit van het Rijk dat in de plaats treedt van een gemeentelijk bestemmingsplan. Een rijksinpassingsplan is in Nederland in de wet ruimtelijke ordening (Wro) een bestemmingsplan van het Rijk, waarmee de bestemming van een bepaald gebied juridisch wordt vastgelegd. Beleid uit rijksinpassingsplannen dient te worden doorgevoerd in inpassingsplannen c.q. bestemmingsplannen van lagere overheden, die hierdoor voor dit deel van hun inpassingsplan c.q. bestemmingsplan worden uitgesloten van het maken van eigen beleid.

Uitvoeringsbesluiten: De besluiten over de vergunningen en ontheffingen die nodig zijn om de daadwerkelijke aanleg en exploitatie van de gasolieopslag mogelijk te maken.

Uitvoeringsmodule: De uitvoeringsmodule is onderdeel van de RCR en omvat de procedurele coördinatie, afstemming en beroepsmomenten over de uitvoeringsbesluiten

WVGS: Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen

Zoutcaverne: Ondergrondse holruimte gecreëerd als gevolg van zoutwinning.

Zoutlaag A: Het betreffende zoutpakket is opgebouwd uit een viertal steenzoutlagen met de benaming A, B, C en D (van onderen naar boven). De zoutlagen worden gescheiden door dunne steenbanken. Het zout A is de oudste laag en dikste laag. Alle producerende zoutcavernes zijn hun ontwikkeling gestart in Zout A en vervolgens afhankelijk van de dikte van Zout A doorontwikkeld tot in Zout B en/of C. Voor olieopslag zijn alleen cavernes geschikt die zich nog volledig in Zout A bevinden.

Rijkscoördinatieregeling

De rijkscoördinatieregeling kent twee modules, een ruimtelijk module en een uitvoeringsmodule. De ruimtelijke module bestaat uit een rijksinpassingsplan, dat een bestemmingsplan is op rijksniveau, dat door de Minister van EZ samen met de Minister van VROM wordt vastgesteld. De uitvoeringsmodule bestaat uit het coördineren van vergunningen die voor het project nodig zijn door de Minister van EZ.

In de Mijnbouwwet is bepaald dat de verschillende besluiten (ruimtelijk besluit, vergunningen, ontheffingen) tegelijkertijd en in onderlinge samenhang genomen worden ('parallel geschakeld'). Daarbij wordt van alle besluiten eerst een ontwerp-versie ter inzage gelegd waarop inspraak mogelijk is. Dat maakt de besluitvorming voor belanghebbenden overzichtelijker: er is één moment waarop alle ontwerp-besluiten waarmee de betrokken overheden het project mogelijk willen maken te zien zijn. De inspraak op de verschillende besluiten blijft dus bestaan maar de inspraakmomenten worden meer gebundeld dan bij een gewone procedure. Na de inspraakronde worden de besluiten tegelijkertijd bekendgemaakt. Als een belanghebbende het niet eens is met een of meer van de besluiten kan hij direct in beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Er is dus geen bezwaarfase of een beroepsfase bij de rechtbank. De inhoudelijke eisen die gelden voor een zorgvuldige planologische besluitvorming, blijven volledig gelden. Dit houdt onder meer in dat alle ruimtelijke belangen die op het project van toepassing zijn moeten worden afgewogen.

Het rijksinpassingsplan

Als de rijkscoördinatieregeling wordt toegepast heet het ruimtelijk besluit een rijksinpassingsplan. Het rijksinpassingsplan komt in de plaats van het bestemmingsplan dat normaal gesproken door de gemeenteraad wordt vastgesteld. In het rijksinpassingsplan wordt de locatie van de gasolieopslag vastgelegd. Net als bij wijziging of vaststelling van een bestemmingsplan is er de mogelijkheid tot inspraak. Een rijksinpassingsplan bestaat uit een aantal onderdelen, zoals:

- een kaart waarop de exacte locatie wordt aangegeven (de verbeelding).
- regels en (kwaliteits-)eisen voor het project.
- een toelichting over hoe het plan wordt uitgevoerd, wat de gevolgen van het project zijn voor bijvoorbeeld water, milieu en natuurbeheer, economische en sociale ontwikkelingen en behoud van archeologische en culturele waarden.

Een rijksinpassingsplan heeft eenzelfde mate van binding en gedetailleerdheid als een bestemmingsplan. Het heeft ook hetzelfde ruime afwegingskader waarbij alle ruimtelijk relevante belangen moeten worden afgewogen. Belangrijk wettelijk criterium is dat er sprake moet zijn van een goede ruimtelijke ordening. Het rijksinpassingsplan wordt in dit geval vastgesteld door de Ministers van EZ en VROM gezamenlijk.

Vergunningen, ontheffingen en beroep

Rijk, provincies, gemeenten en andere overheden moeten vergunningen (en ontheffingen) van verschillende aard verlenen voor de inrichting en exploitatie van de gasolieopslag.

De Minister van EZ coördineert en zorgt voor procedurele afstemming van alle besluiten die voor het project nodig zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om bouwvergunningen en milieuvergunningen. De betrokken overheden, zoals de provincie of de gemeente, zijn zélf verantwoordelijk voor het nemen van de besluiten. De Minister van EZ heeft de regie over de procedure. De initiatiefnemer (in dit geval AkzoNobel) brengt samen met de betrokken overheden en EZ in kaart welke vergunningen, ontheffingen e.d. voor het project nodig zijn. De initiatiefnemer vraagt vervolgens alle vergunningen, ontheffingen, etc. aan bij de bevoegde overheden. De minister stelt vervolgens vast binnen welke termijn de verschillende overheden een ontwerp-besluit gereed moeten hebben. De minister zorgt er vervolgens voor dat alle ontwerp-besluiten tegelijk met het ontwerp van het ruimtelijke besluit ter inzage gaan. Deze komen in elk geval gebundeld bij alle betrokken gemeenten ter inzage te liggen. Na de inspraaktermijn wordt beoordeeld of de ontwerpbesluiten naar aanleiding van de inspraak of ambtshalve moeten worden veranderd. Vervolgens worden de definitieve besluiten inclusief het ruimtelijke besluit genomen. Ook de definitieve besluiten worden weer tegelijk bekend gemaakt en ter inzage gelegd. Tegen deze besluiten en het ruimtelijke besluit kan beroep aangetekend worden (direct bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State). Voor de mogelijkheid van beroep worden de besluiten als één besluit aangemerkt.

Verantwoordelijkheden

De inhoudelijke verantwoordelijkheden blijven bij de uitvoeringsmodule in de rijkscoördinatieregeling in beginsel ongewijzigd:

- De initiatiefnemer (AkzoNobel) blijft verantwoordelijk voor een goede projectvoorbereiding, inclusief het aanvragen van alle benodigde vergunningen en ontheffingen.
- De inhoud van de besluiten over vergunningen en ontheffingen, de zogenaamde uitvoeringsbesluiten, blijven in beginsel de verantwoordelijkheid van dezelfde overheden als wanneer het project niet door het rijk gecoördineerd zou worden. Zo besluiten de gemeenten bijvoorbeeld zelf over de aangevraagde bouwvergunningen. De projectminister (hier EZ) bepaalt echter in overleg met de betrokken overheden, de termijnen waarbinnen de (ontwerp-)besluiten genomen moeten worden en hij verzorgt de terinzagelegging.

De Minister van EZ als projectminister kan samen met een andere minister die het aangaat zélf een beslissing op een aanvraag nemen als het bevoegde bestuursorgaan niet tijdig beslist of een beslissing neemt die naar het oordeel van deze ministers veranderd moet worden. Ook kunnen de ministers vooraf al bepalen dat zij zelf een aantal besluiten nemen in plaats van het orgaan dat normaal gezien bevoegd is. Dit laatste is voor dit project niet gebeurd.

Beleid Ecologische Hoofdstructuur

Sinds 1990 vormt de bescherming en ontwikkeling van de nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) de ruimtelijke ruggengraat van het natuurbeleid. De globaal begrensde Ecologische Hoofdstructuur is in 1995 planologisch verankerd in het Structuurschema Groene Ruimte. In 2006 is het beleid overgenomen in de Nota Ruimte.¹¹ Met de inwerkingtreding van de Nota Ruimte is het Structuurschema Groene Ruimte vervallen.

De overheid beschrijft haar aanpak om de achteruitgang in oppervlakte en kwaliteit van de Nederlandse natuur tegen te gaan. De overheid heeft hiervoor kerngebieden en ecologische verbindingzones aangewezen: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor de verdere uitwerking van instrumenten en begrippen die in de Nota Ruimte genoemd worden, is in 2007 het beleidskader Spelregels EHS¹² opgesteld door het Rijk en provincies. Deze Spelregels dienen doorvertaald te worden in de provinciale beleidskaders.

De EHS beoogt het realiseren van een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Voor de begrensde EHS (netto EHS) geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden en een 'nee, tenzij'-regime. Het ruimtelijke beleid is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Het beleidskader 'Spelregels EHS' zegt over de bovengenoemde wezenlijke kenmerken en waarden het volgende: "Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken, zullen de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied moeten worden gespecificeerd. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde".

"Feitelijk gaat het om de actuele én potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied zoals opgenomen in de voorlopige Landelijke Natuurdoelenkaart die is opgenomen in het tweede Meerjarenprogramma Vitaal Platteland, en de nadere uitwerkingen daarvan zoals provinciale natuurdoeltypenkaarten en concrete uitwerkingsplannen." (Spelregels EHS, paragraaf 2.5, p. 11).

¹¹ Ministeries VROM, EZ, LNV en VenW, Nota Ruimte, Ruimte voor ontwikkeling, 2006 (verder: Nota Ruimte).

¹² Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS, een gezamenlijke uitwerking van rijk en Provincies, te raadplegen op www.minlnv.nl (verder: Spelregels EHS).

In de Spelregels zijn twee uitzonderingen opgenomen waarbij een individuele ingreep of een combinatie van projecten, ondanks een significant negatief effect op de waarden en kenmerken van de EHS, toch aanvaardbaar kan zijn. Het betreft de 'herbegrenzing EHS om andere dan ecologische redenen' en 'EHS-saldobenadering', bij gevallen waarbij significante negatieve effecten plaatsvinden door de uitvoer van een combinatie van plannen, projecten en handelingen. In het beleidskader Spelregels EHS wordt dit nader toegelicht. Bij eventuele significante effecten is het compensatiebeginsel van toepassing.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is als volgt doorvertaald in het provinciale ruimtelijke beleid: "Het beleid is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS waarbij tevens rekening gehouden wordt met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust. Dat betekent dat er geen ruimte is voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van de EHS, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan (Omgevingsvisie Overijssel 2009, paragraaf 4.3.1, p. 95).

